

RAPPORT

Projekt SBK-raser, Grupp 4

En genomgång av bruksprovets och bruksrasernas historia, samt rasklubbarnas och de aktivas synpunkter och önskemål om förändringar av bruksprovet

RAPPORT Projekt SBK-raser, Grupp 4	1
1. Bruksprovets och bruksrasernas historia	1
<i>Brukshundrasernas utveckling 1940-2013 .....</i>	<i>1</i>
<i>Bruksprovsreglerna 1940 till 2013.....</i>	<i>6</i>
<i>Första regelverket 1941.....</i>	<i>7</i>
<i>Andra regelverket från 1946.....</i>	<i>8</i>
<i>Tredje regelverket från 1952 samt jämförelse med dagens regler .....</i>	<i>8</i>
<i>Prövningsordningar och regler för bruksprov - Titelsammanfattning.....</i>	<i>10</i>
2. Bruksprovets syfte	11
<i>Tävling och/eller funktionsprov? .....</i>	<i>11</i>
<i>Enkel och kortfattad problemanalys.....</i>	<i>12</i>
3. Olika typer av åtgärder	13
4. Fältproven	13
<i>Spår .....</i>	<i>13</i>
<i>Sök .....</i>	<i>15</i>
<i>Skydd.....</i>	<i>16</i>
<i>Rapport.....</i>	<i>18</i>
<i>Uppletande .....</i>	<i>19</i>
<i>Budföring .....</i>	<i>21</i>
5. Brukslydnaden	22
<i>Koefficienter och totalpoäng .....</i>	<i>27</i>
<i>Valbara moment från momentbank.....</i>	<i>28</i>
<i>Ersätta med IPO.....</i>	<i>29</i>
<i>Skott på bruksprov.....</i>	<i>29</i>
<i>Bruksprov och skottberörda hundar .....</i>	<i>30</i>
6. Poängfördelning, meriter och uppflytt/CERT	31
<i>Poängfördelning .....</i>	<i>31</i>
<i>Stegring mellan klasserna.....</i>	<i>32</i>
<i>Uppflytt och CERT .....</i>	<i>32</i>
<i>Andra meriter .....</i>	<i>33</i>
7. Domare, Prov/Tävlingsledare samt arrangemang av bruksprov.....	33
<i>Endomarsystem .....</i>	<i>33</i>
<i>En domarfråga.....</i>	<i>34</i>
<i>Ge TL större befogenheter .....</i>	<i>34</i>
<i>Att arrangera bruksprov - genomförbarhet .....</i>	<i>34</i>

8. Samverkan och effekter av olika förslag	35
<i>Praktiska konsekvenser.....</i>	<i>35</i>
<i>Andra effekter.....</i>	<i>36</i>
<i>Nordic Style.....</i>	<i>36</i>
9. Föreslagna åtgärder - sammanfattning.....	36
<i>Flera åtgärder i samverkan.....</i>	<i>37</i>
<i>Förslag till förändringar som kräver längre framförhållning.....</i>	<i>37</i>
Citat från fritextsvaren från enkätsvaren	38

Projekt SBK-raser, Grupp 4:

Alf Karlström

Staffan Thorman

Elisabeth Thorstensson

Kirsten Wretstrand

Slutversion daterad 2014-05-04

RAPPORT Projekt SBK-raser, Grupp 4

Denna rapport beskriver utifrån de nuvarande bruksprovens uppbyggnad olika typer av förändringar och åtgärder. Synpunkter och kommentarer på förslag till förändringar och åtgärder baseras på enkätsvar från ca 3 200 svaranden, synpunkter från bruksrasklubbar samt från andra intressenter.

1. Bruksprovets och bruksrasernas historia

Brukshundrasernas utveckling 1940-2013

Svenska Brukshundklubben bildades vid ett konstituerande sammanträde den 11 februari 1940. Medlemmarna som kallades var från Föreningen Svenska Skydds- och Sjukvårdshunden, Svenska Rottweilerklubben, Svenska Schäferhundklubben, styrelseledamöter i SKK:s utskott för boxer och schnauzer (för riesenschnauzer), samt de medlemmar man kunde nå från airedaleterrier och dobermannpinscher. Föreningens uppdrag var att ansvara för brukshundarbetet. Ansvaret omfattade spår-, rapport-, sanitets-, bevaknings- och skyddstjänst och jämförliga ändamål samt utbildning av ledarhundar för blinda samt ansvara för aveln av airedaleterrier, boxer, dobermannpinscher, riesenschnauzer, rottweiler och schäfer. För varje ras bildades en sektion med en egen styrelse.

Den 28 februari 1940 fastställde SKK den nya sammanslutningen Svenska Brukshundklubben.

Styrelse utsågs och medlemsavgiften fastställdes till 6 kronor. Den första ordföranden var Harald V. Pettersson. Han avled dock efter en kort tid den 16 mars 1940. Första ordinarie årsmöte hölls i oktober 1940 i Stockholm.

Tabell 1. SBK-rasernas anslutningsår till Svenska Brukshundklubben.

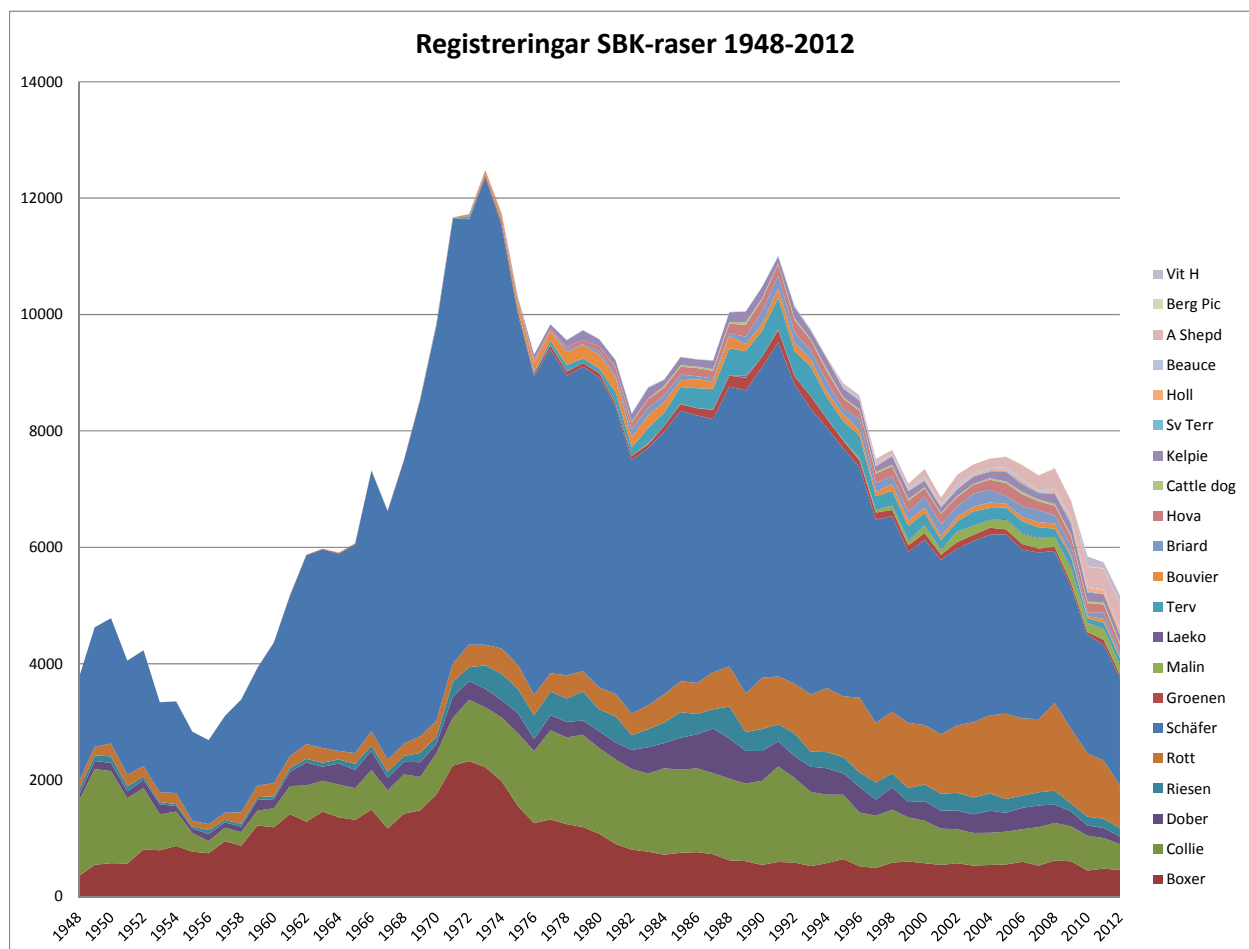
Kursiv stil är ej längre anslutna raser. Källa: SBK Verksamhetsberättelser.

Årtal	Ras	Kommentar
1940	Airedaleterrier Boxer Dobermannpinscher Riesenschnauzer Rottweiler Schäfer	<i>avförs 1944 till Svenska Terrierklubben</i>
1941	Collie	
1951	Groenendael	
1956	Bouvier des Flandres	
1958	Tervuerense	
1960	Alaskan Malamute Grönlandshund Siberian Husky	<i>avförs 1974</i> <i>avförs 1974</i> <i>avförs 1974</i>
1968	Hovawart	
1968	Briard	
1972	Belgisk vallhund annan färg	
1973	Australian kelpie	
1974	Australian Cattle dog	
1975	Malinois	
1976	Svart Terrier Sydrisk Ovscharka	<i>avförs 1984</i>
1980	Hollandse Herdeshonde	
1984	Laekonois	
1988	Beauceron	
1994	Australian shepherd	
1995	Berger picard	
2010	Vit Herdehund	
2014	Chodsky Pes	under bildande

Tabell 2. Organisationsstrukturer 1940-2013. Sammanställning på de strukturer över tiden hur ansvaret för aveln organiserats inom Svenska brukshundklubben.

Sektioner 1940-1947 (7 raser varav 1 avförts) Sektionen för:		
Airedaleterrier, (till Terrierklubben, SKK 1944)	1940 – 1944	(avförd som SBK-ras)
Boxer	1940	
Dobermannpinscher	1940	
Riesenschnauzer	1940	
Rottweiler	1940	
Schäfer	1940	
Collie	1942	(SKK beslut om SBK-ras)
Avelsråd 1948–1950 (6 raser)		
Boxer	1948	
Dobermannpinscher	1948	
Riesenschnauzer	1948	
Rottweiler	1948	
Schäfer	1948	
Collie	1948	
Avelsråds- och korningskommitté 1951-1966;		
	19 tillkomna - 4 avförda raser	
Avelsgrupper med egna styrelser (2) 1963 – 1966		
	Boxer och Schäfer	
Avelsavdelningar (12) 1967–2002		
Avelsavdelningarnas samarbetskommitté (ASK) 1974 – 1980		
Avelsavdelningen för Boxer	1967-1980	
Avelsavdelningen för Schäfer	1967-1980	
Avelsavdelningen för Collie	1968-1980	
Avelsavdelningen för Dobermann	1968-1980	
Avelsavdelningen för Rottweiler	1968-1998	
Avelsavdelningen för Belgiska Vallhundar	1974-2002	
Avelsavdelningen för Bouvier des Flandres	1974-1980	
Avelsavdelningen för Australiska Vallhundar	1976-1980	(Cattle dog & Kelpie)
Avelsavdelningen för Briard	1975-1980	
Avelsavdelningen för Riesenschnauzer	1977-1980	
Avelsavdelningen för Hovawart	1980	
Avelsavdelning för Beauceron	1994	
Rasklubbar (17) 1981 – tills vidare		
Rasklubbarnas samarbetskommitté (RASK) 1981 - 2008		
Svenska Kelpie- och Cattle dog klubben	1981 - 2005	(delning)
Svenska Bouvier des Flandres klubben	1981	
Svenska Boxerklubben	1981	
Svenska Briard klubben (inkl. Berger Picard)	1981	
Svenska Collieklubben	1981	
Svenska Dobermann klubben	1981	
Svenska Riesenschnauzer klubben	1981	
Svenska Schäferhundklubben	1981	
Svenska Rottweileklubben	1999	
Svenska Australian Shepherd klubben	2001	
Svenska Beauceron klubben	2003	
Rasklubben för Belgiska vallhundar	2003	
Rasklubben för Hollandsee Herdeshonde	2003	
Svenska Hovawart klubben	2003	
Svart Terrier klubben	2002	
Svenska Australian Cattle dog klubben	2006	
Svenska Kelpieklubben	2006	(delning av Cattle dog och Kelpie)
Vit herdehundklubben	2010	
Svenska Chodský pes klubben	2014	(under bildande)

Diagram 1. Registreringar av SBK raser 1948 -2012.

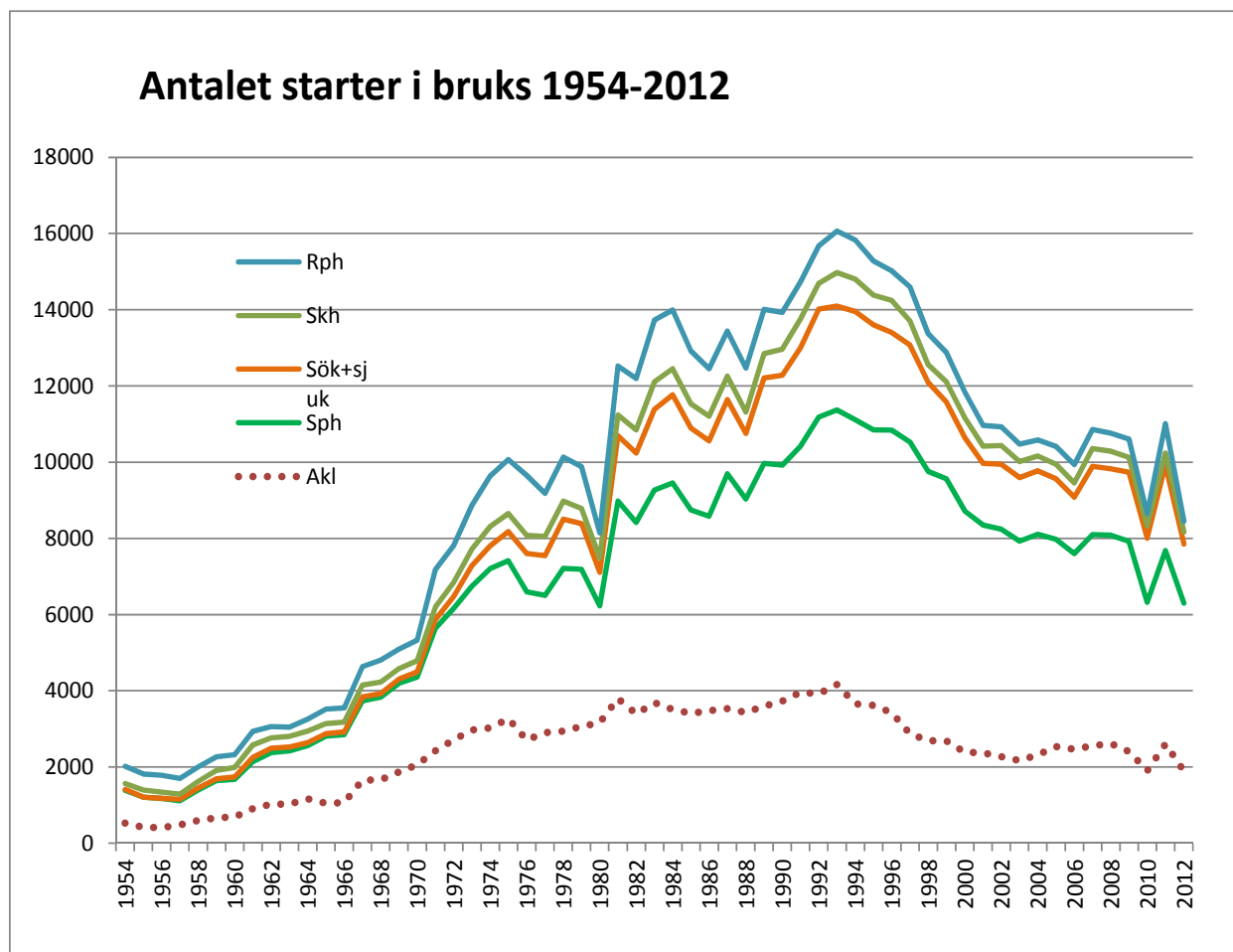

Brukshundrasernas utveckling visar på en stadig ökning fram till början av 1970-talet och den kvantitativt bärande rasen var schäfern (blå fält) som hade sina högsta registreringssiffror med över 8 000 individer. Därefter minskade SBK-raserna igen under en tioårsperiod fram till början av 1980-talet då en första miniminivå uppträdde. Därefter sker en stadig ökning fram till en ny registreringstopp men den stannar på en lägre nivå i början av 1990-talet. Schäfern var återigen den kvantitativt bärande rasen men nu har flera nya raser bidragit med en mindre del. Därefter har registreringarna dramatiskt minskat fram till nutid trots att det blivit fler raser anslutna till SBK. Den kvantitativt bärande rasen är schäfern. Det som påverkar schäferns utveckling påverkar substantiellt den totala registreringen av SBK-raserna.

1990-talet var ett årtionde med många händelser som EU inträdet med öppnande av gränserna, vilket underlättade importen av nya raser utanför SBK-sfären. Under 1990-talets första halva genomgick det svenska samhället en djup ekonomisk kris som varade i flera år. Under andra halvan påbörjades också en stor samhällsomvandling med stora folkförflyttningar till de stora städerna med ökade krav och svårigheter att ha större krävande brukshundar samt att utöva brukshundsporten.

Underlaget för utövande av brukshundsporten har minskat och det har inte kompenseras volymmässigt av att medlemmar valt andra raser som border collie och olika retrievervarianter som tävlingshundar.

Diagram 2. Antalet starter i bruksprov 1954-2012.

Antalet starter visar ett ökat tävlande fram till i början av 1990-talet. Kurvan följer inte fullt ut antalet registreringar förrän senare delen av 1990-talet med en parallell minskning. Under perioden fram till 1990-talet ökade antalet lokala brukshundklubbar kontinuerligt. Detta medförde att tävlingsutbudet ökade både med antalet tävlingsmöjligheter och samtidigt utbildades funktionärer. Från mitten av 1990-talet har andra hundsporarter som lydnad och agility vuxit fram genom att de är arenasporarter. Huruvida dessa sporarter har tagit marknadsandelar från brukssporten är svårt att säga, men det är troligt. IPO blev officiell 1994 och gav utökade möjligheter till tävlingsformer för bruksintresserade. IPO är i huvudsak en arenasport och borde därför vara ett alternativ i urbana miljöer, men sporten har inte fram till nu kompenserat nedgången i de svenska bruksproven. Den största effekten är på svensk-skyddsverksamheten. Toppen 2011 är troligen felaktig data från SKK) men den påverkar inte tendensen. Från 2012 finns SBK-tävling. Nedgången 1980 berodde på tävlingsförbud orsakad av en parvovirus-epidemi.

Nedgången av starterna kan säkert ha flera orsaker. Funktionärs- och marktillgång samt att det manliga intresset för att tävla har minskat betydligt

Tävlingsintensiteten kan mätas på olika sätt och en parameter på intensiteten är antalet uppnådda cert. Det kräver ett flerårigt tränings- och tävlingsengagemang hos ekipaget. Man får dessutom ett mått på vilka raser som är mest frekventa och lämpliga i brukssporten.

Av **tabell 3** framgår att schäfer är den ras som överlägset leder certligan och tillsammans med fyra andra bruksraser står de för 95 % av certen i bruksprov. Noterbart är att raser som Australian kelpie och malinois har erövrat långt fler cert än de övriga bruksraser som varit med sedan starten trots deras relativt korta tid som tävlingsraser. Två av våra bruksraser saknar ännu så länge cert. Bruksraserna svarar för 80 % av certen på bruksprov. Av de övriga raserna dominerar border collie och retriever-

raserna med 91 %. Noterbart är att 33 övriga icke bruksraser erövrade cert i någon gren. Bland dem finns såväl dvärgschnauzer som Grand Danois.

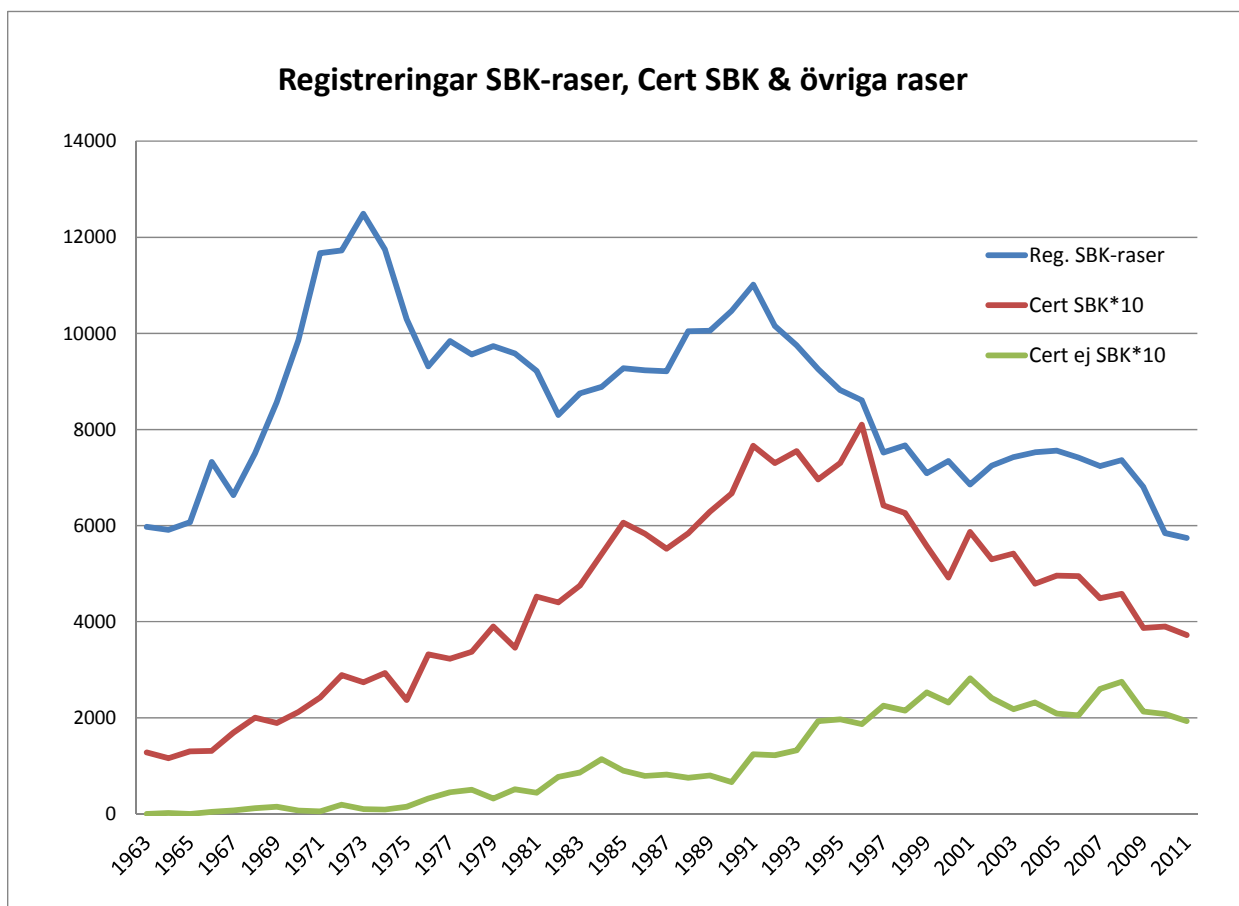
Tabell 3. Antal cert bruksprov 1954 – 2012. Tabell 4. Antal cert IPO 1994-2012.

CERT i bruksprov alla raser		
Ras	antal cert	andel
Schäfer	15 309	57%
Australian kelpie	1 829	7%
Malinois	1 283	5%
Riesenschnauzer	918	3%
Rottweiler	783	3%
Övriga SBK raser (17 av 19)	1 187	4%
Border collie	3 030	11%
Labrador retriever	734	3%
Golden retriever	640	2%
Flatcoated retriever	624	2%
Övriga övriga raser	496	2%
Totalt	26 833	100%

CERT i IPO		
Ras	antal cert	andel
Schäfer	426	64,3%
Malinois	120	18,1%
Rottweiler	37	5,6%
Doberman	25	3,8%
H Herdeshonde	24	3,6%
Riesenschnauzer	17	2,6%
Tervueren	8	1,2%
Groenendal	5	0,8%
Australian kelpie	1	0,2%
Totalt	663	100%

Sedan cert började utdelas i IPO dominerar schäfer med 64 % av de uppnådda meriterna och endast åtta av våra bruksraser har lyckats uppnå certkompetensen.

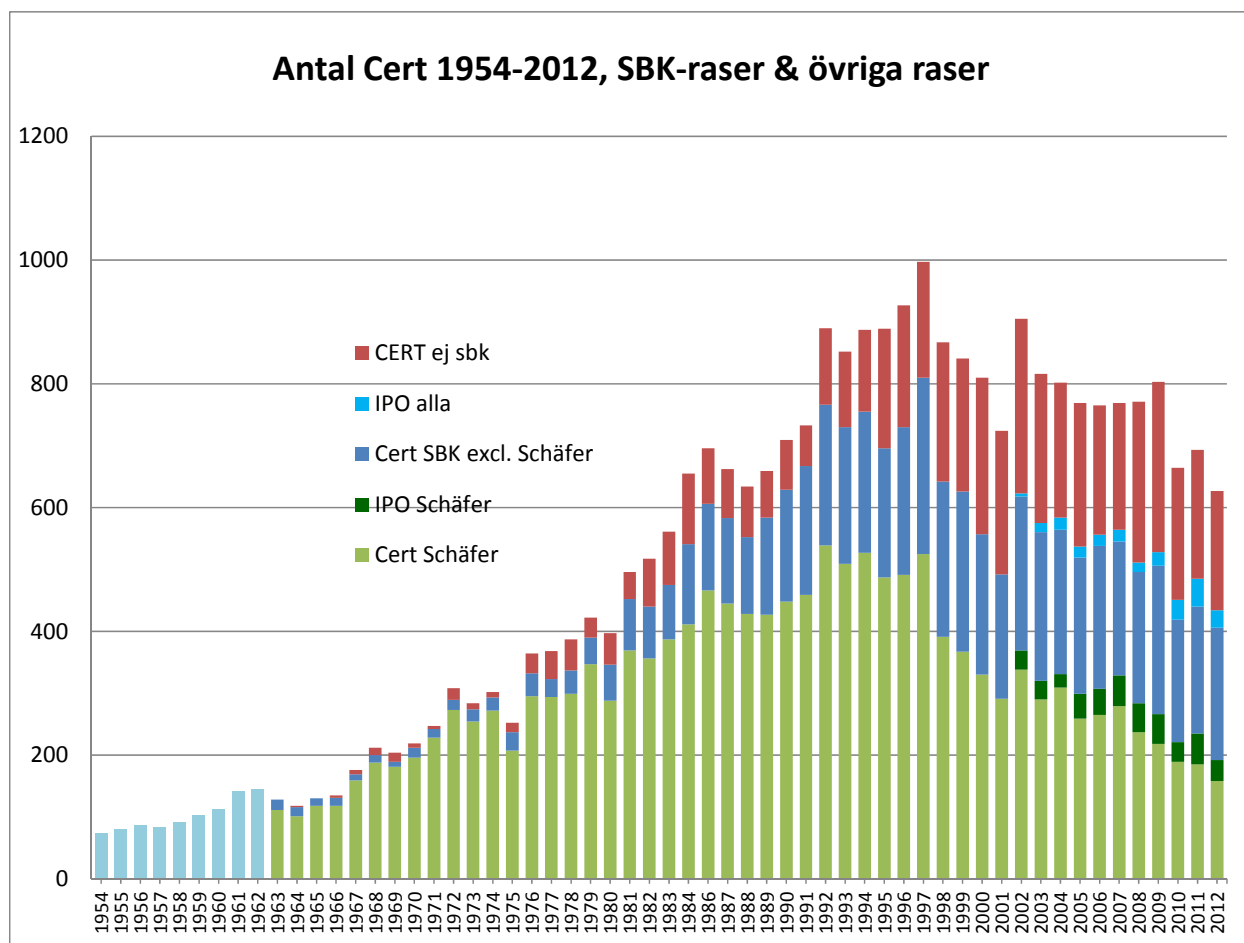
Diagram 3. Jämförelse av registreringar av SBK-raser och antalet cert. I diagrammet har antalet cert multiplicerats med faktor 10 för att kunna jämföras i samma diagram.

Antal cert som uppnås av brukshundraserna har sedan 1997 ett samband med minskningen av antalet registreringar av dessa. Fram till dess finns inget direkt samband mellan antal cert och registreringar.

Trots den stora nedgången i registreringar efter 1970 fortsatte antalet uppnådda cert att öka fram till 1997. Orsaken till det är som tidigare nämnts att möjligheter till tävlingstillfällen ökade med det kontinuerliga bildandet av brukshundklubbar i landet och utbildning av funktionärer. Från 1997 har antalet uppnådda cert för övriga raser varierat något mellan åren men legat ganska stabilt med en tendens till minskning de senaste åren. **Diagram 4. Antal cert tagna 1954-2012.**

I diagrammet har IPO-cert kompletterats och schäfern har med sin dominans särredovisats. Av staplarnas längd framgår att sedan 1997 har antalet uppnådda cert minskat och att det är minskningen för schäfern som är orsaken till det. Varken IPO, övriga brukshundraser eller övriga icke brukshundraser har kunnat kompensera för schäferns minskning. Omfattningen av tävlingsverksamheten i bruks har styrts av intresset för att tävla med schäfer.

Bruksprovsreglerna 1940 till 2013

Bruksprovets bakgrund. En kort sammanfattande historik.

Tyngdpunkten i detta PM är lagt på provningsordningarnas tidiga utformning. De första tio åren från 1941-1951 kan sägas vara styrta av samhällets nyttobehov även om tävlingsidén fanns med i utformningen av dessa. Från 1951 är igenkänningsgraden med dagens utformning stor förutom för sök-hunden. Dagens modell av sökundsprov kom runt 1960 då sjukvårdshunden försvann. Idag kopplas den senare mer till IPO-R provet.

I de tidiga provningsordningarna ingick separata prov med koefficienter och betygsbedömning för skottfasthet (finns delvis kvar integrerat i andra moment), reaktioner vid överraskande händelser och hundens reaktioner på människan samt prov på hundens lukt och hörsselförmåga. Dessa delar är borta sedan länge och den mentala delen provas nu i MH/MT tester med krav på MH för att få tävla efter 18 mån. Lukt och hörselprov är inte längre något nyttokrav för den militära sidan och därför borttaget som anlagstest.

Bruksprovets användning som avelsinstrument har till många delar nu ersatts av MH men som funktionsprov är bruksproven viktiga komplement och parametrar både på individ och populationsnivå till den beskrivning som MH ger grunden till. Svagheten är att så få individer kommer ut på tävlingsbanan. Funktionsprov ger en återkoppling till utfallen på olika testdelar på populationsnivå i MH. På det sättet kan aveln styras i önskvärd riktning trots relativt få startande individer.

Bruksprovets utformning passar bra för många rasgrupper även utanför SBK raserna. Retrievarer och border collies är goda exempel på det. De härstammar bägge ur arbetande hundar men med olika rassetypiska urvalskriterier, den ena för apportörande fågelhundar och den andra för fårvallning. De urvalskriterierna är också grunden för framgångsrikt brukshundsarbete inom SBKs provformer sånär som på skyddshundgrenarna.

Första regelverket 1941

I september 1941 publicerades det första regelverket ”Prövningsordningar för skydds-, spår-, rapport- och sjukvårdshundar.” I det ges en fördjupad genomgång av hundens s.k. brukshundsanlag/egenskaper som till stora delar är grundad på definitioner med tillämpningar efter tyskarna Menzel och Most samt förhandlingar vid den tredje kynologiska världskonferensen 1935. Än idag känner vi igen begrepp som drifter, dådkraft, skärpa, mm men som på grund av tolkningssvårigheter och den vetenskapliga utvecklingen är förgångna ur ett etologiskt perspektiv. ”Drifter” används fortfarande mycket inom vissa kretsar av brukshundvärlden men är ur både ett praktiskt och etologiskt perspektiv svårdefinierat och svårtolkat med stora inslag av subjektivitet.

Styrande för provningsordningens moment och svårighetsgradering var samhällsbehovets krav samt de prov som förekom inom organisationerna som var föregångare till Svenska Brukshundklubben.

En viktig ingrediens var att pröva hundarnas medfödda anlag/egenskaper. Den unga hunden skulle prövas i moment som premierade den medfödda förmågan innan hunden genom träning utvecklat sin kapacitet samt en test av mentaliteten genom karaktärsprov med buller och skott samt reaktioner på människan. Det är grunden till dagens klassindelning. Den mentala delen har som tidigare påpekats idag utvecklats till en helt egen verksamhet med MH/MT och andra tester som utvecklats i samklang med genetiken och etologins framsteg.

Sambandet bruksprov och hundavel var starkt. Det fanns ju inget annat att mäta med då. Man anger att dressyren tjänar två ändamål. Dels uppnå topprestationer som utgör en belöning till föraren och att hunden var till samhällsnytta dels att man vill utveckla hundens mentala och fysiska egenskaper, helt enkelt ett funktionsprov. Utan dressyr och prov skulle man dessutom inte kunna hitta de hundar med goda anlag i populationen för samhällets behov.

Bruksproven ska bygga på de önskade bruksprovslagen hos hunden och dressyren ska vidareutveckla dem. Redan nu anger man i texten ”sportprestationen” som ett komplement till nyttoanvändningen. Uppdelning i stegringsordning är Anlagsprov, Nybörjarklass, Högre klass samt Segrarklass.

Den ledande principen vid momentens utformning är de för aveln definierade brukshundsegenskaperna. Med det i åtanke anser man att ”mycket ringa krav ska ställas på precisionsarbete och endast moment som bygger på hundens anlag/egenskaper ska medtas i Anlagsprovet och Nybörjarklass.”

När det gäller de två högsta klasserna ska det finnas utrymme för den rent sportsliga kraftmätningen mellan hundarna inbördes och mellan deras förars förmåga och kunnighet. I den högsta klassen, Segrarklass” ”skjuter sportprincipen tillsammans med nyttoprincipen fram i förgrunden och ett närmande till tjänstehundsprestation eftersträvas.”

Syftet med klassindelningen är en effektiv stegring av hundens prestationer i de olika klasserna. En annan princip var differentieringen mellan de olika grupperna. Anlagsprovet var gemensamt för alla grupper men sedan börjar en differentiering som stegras i klasserna allteftersom.

Anlagsprovet anses tillräckligt för att erhålla utställningschampionat samt upptagande i avelshundregistret.

Bruksprovets organisation bestod av fullmäktige, tre prisdomare och tävlingsledare med kompetenskrav. Tävlingsledare kallades tidigare för ordningsman, men här ser man redan influensen av tävlingsinriktningen. Tävlingsformen ansågs allmänt vara viktig för att inspirera och upprätthålla hundens och förarens kompetens.

Andra regelverket från 1946

De första fem årens erfarenheter medför en del övergripande förändringar. I provningsordningen har förutom de fyra tidigare grenarna nu tillkommit regler för draghundar, vallhundar och appellhundar. Kriget är dessutom slut och det svenska samhället går in i en ny fas. Redan 1943 har man börjat diskutera hur man ska gå vidare med och utveckla prov- och tävlingsverksamheten när kriget tar slut.

Den stora förändringen är införandet av appellklass (kvalificerat anlagsprov) och med det under perioden avvecklingen av det rena anlagsprovet (nu gällde det för hundar upp till 9 mån) hade påbörjats. Dessutom infördes åldersbegränsningar för hundar att påbörja tävlandet i de olika klasserna samt ett nytt bedömningssystem med 0, 5, 6, 7, 8, 9, 10. För godkänt och uppflyttning mellan klasser anges minimipoäng samt krav på uppnådda poäng inom huvudmomentet dvs. skydds-, spår – etc. Idag gäller också minimikrav inom lydnadsdelen.

I stort sett är nu grunden lagd för dagens bruksprovform.

Tredje regelverket från 1952 samt jämförelse med dagens regler

Från 1952 har vi domare av första och andra klass system. Poängskala med minimikrav i huvudmoment och championat samt beteckningar SKH, SPH, RPH, SJH för godkänt i nybörjarklass. Lydnadsmomenten lika för alla grupper.

Appellklassens lydnadsmoment är i princip de vi har idag med undantag av fritt följ som är slopat. Precisionskraven är lägre. Apportering sker med eget föremål. Budföring finns ej med. Allmänt kan sägas att svårigheterna är större i dagens moment av samma slag.

Nybörjarklassens lydnadsmoment är i princip också jämförbara med dagens. Fria följet (dock ej längre i lkl) sker genom en grupp människor. Apport över häck är numera borttaget. Men nu är precisionskraven mindre än idag och apportering sker med eget föremål. Budföring ingår som idag. Vattenarbete kan ibland läggas till provet om domarna så bestämmer.

Högre klass är sig likt till stora delar. Stående, apportering över häck och plank sker med eget föremål men det är moment som saknas idag samt även vattenarbetet. I stället ingår nu inkallande med halter. Apportering av tungt föremål – 4 kg – som väljs fritt av föraren. Platsliggande inom synhåll avstånd 75 m.

Segrarklass är sig likt. Vissa moment har dock utgått jämfört med idag som linförighet, framförgående, stående, apportering över plank samt vattenarbete. Tillkommit har inkallning med halter, apportering av metallföremål. Inom varje moment är precisionen och svårigheterna mindre än idag.

Inom specialproven är det inte riktigt samma förändring.

Appellklassens spår är idag svårare med längre spår, icke-förarspår och egna apport/föremål med enbart krav på storlek har ersatts av standardiserade utlagda av spårläggare. Dessutom ingick lukt- och hörsel samt karaktärsprov med betyg. Detta ersattes senare av BoK-prov som nu är borta sedan länge. Bevakningsförmågan var ett anlagsprov baserat på tjänstekrav. Budföring som idag. Appellklassen omfattade enbart spårprovet som dock ger möjlighet att välja grupp från nybörjarklass. Idag kan man också göra så men man kan också välja sök och rapport från appellklassen. Spårmoment ingick i nybörjarklass i samtliga grupper.

I övrigt kan sägas att det idag ställs större krav i allt spårarbete när det gäller apporterna, längd i tid och meter och icke-förarspår samt upptag av spår. Däremot förekommer inte längre förledningsspår som var en svårighet.

Ett spårprov ingick i rapporthundsgruppens lägre klass som en bas för att kunna följa specifika spår. Ett krav på den militära rapporthunden. Det förekommer inte idag. För övrigt har spårvätskan tagits bort från förlängningssträckorna. Under en period togs också skotten bort men de är åter idag.

För sjukvårdshunden som är föregångare till dagens sökhund var kraven större än idag. I nybörjarklass med en yta på 100x300 m ska hunden markera 4 liggande sårmarkörer. Endast apportrulle förekom annars påvisning som idag. Tiden 25 min och man bedömde delmomenten i sökandet. Idag är det helhetsbetyg. Högre klass har längden 400 m med 6 sårmarkörer liggande varav 2 ska vara dolda samt att det ska finnas gående personer i området. I segrarklass är området 500 m med 6 markörer varav minst hälften dolda samt gående personer i området. Tid 30 min.

Sjukvårdshunden som tävlingsform ersattes 1959-1962 av sökhunden som påminner om dagens utformning när det gäller figuranter och markeringsmodell. Skall som markering är nu ytterligare ett markeringssätt vid sidan av rullmarkeringen. Dessutom ingår ett spår i nybörjarklassen. Det är nu också borttaget sedan länge.

Skyddshundsarbetet med och utan munkorg har funnits med sedan starten och från 1950-talet har inga större förändringar i momenten förekommit. Förändringarna berör mer bedömningsmodell och ordningsföljd mellan de olika delmomenten än om några större förändringar av skyddsprovets innehåll.

Noterbart är den vikt man lade vid hundens spårförmåga oavsett grupp. I alla grupper ingick ett spårprov. Spårförmågan var en grundläggande egenskap som alla hundar skulle prövas i.

Prövningsordningar och regler för bruksprov - Titelsammanfattning

Genom att följa titlarna på de tryckta regelverken som utkommit sedan 1941 kan man få en snabb överblick av bruksprovets utveckling fram till idag. De med fet stil är nya benämningar, prov och tävlingsformer.

Årtal	
1941	Prövningsordningar för Skydds-, Spår-, Rapport- och Sjukvårdshundar.
1946	Prövningsordningar för skydds-, spår-, rapport-, sjukvårds-, drag-, vall-, anlags- och appellhundar . Det har nu skett samgående med svenska draghundförbundet och i samråd med Svenska Fåravelsföreningen hade provformer för vallhund utarbetats och SBK var ansvarig för dessa. Regler för anlags- och appellhundar var införda.
1952	Regler för officiella bruksprov och tävlingar med skydds-, spår-, rapport- och sjukvårdshundar samt för prov i appellklass . Prövningsordning har nu ersatts av regler och tävlingar fanns nu också som begrepp för bruksproven. De var både prov – i de lägre klasserna och mer tävling i de högre klasserna.
1955	Regler för officiella bruksprov och tävlingar med skydds-, spår-, rapport- och sjukvårdshundar ävensom för prov i appellklass och för lukt och hörselprov . Införandet av lukt och hörsel var ett önskemål/krav från försvarsmakten.
1964	Regler.... och sökhundar ....hörsel och karaktärsprov . Sjukvårdshunden har nu utgått och ersatts av sökhunden med ett helt ny tävlingsform och regelverk. Karaktärsprovet ingick tidigare i anlagsreglerna med betygssättning men har nu fått ett eget regelverk fristående från tävlingsformen.
1967	Regler.... draghundar ..... karaktärsprov. Draghunden infördes i det samlade regelverket då de speciella draghundsraserna hade överförts till SBK.
1973/1981	Regler.... ävensom för prov i appellklass och för bevaknings- och karaktärsprov, lydnadsklass samt prov för erhållande av tjänstehundscertifikat . Lydnadsproven infördes 1973 och lukt och hörselproven benämns nu bevakningsprov. Dessutom införs nu proven för tjänstehund i regelverket
1992	Regler för bruksprov, lydnadsprov, dragprov, tjänstehundar. (BoK prov).
1994	IPO blir officiell sport. Regelverket styrs av FCI genom SKK.
1997	Regler för officiella bruksprov. Karaktärsprov, akl, skh, sph, rph, sökh. Bevakning, draghund och lydnad utgått och finns nu i separata regelverk.
2002	Regler för officiella bruksprov. Akl, skh, sph, rph, sökh. Karaktärsprov utgått och MH införts.
2007	Regler för officiella bruksprov. Akl, skh, sph, rph, sökh.
2012	Regler bruksprov. Akl, skh, sph, rph, sökh.
2012	Regler bruksprov patrullhund . Separat regelverk.
2013	Regler IPO-NS Nordic Style samt IPO-R Rescue . Separat regelverk som styrs av FCI genom SKK. SBK bestämmer kvalifikationskraven för att få tävla i respektive gren på nationell nivå.

2. Bruksprovets syfte

Steg 1 när det gäller bruksprovets utveckling är att bestämma syftet med proven/tävlingen, vilket kan ge input till kommande regelrevidering. När syftet är klarlagt/bestämt så kan man börja fundera på åtgärder. Förslag till syfte:

”Att få fler bruksraser till start i bruks samt att göra brukset mer attraktivt för fler”

Fler bruksraser måste komma till start vilket medför att vi behöver göra en översyn utifrån varför man idag i allt mindre omfattning kommer till start.

Men dessutom måste vi även arbeta för att göra brukset mer attraktivt för fler. Då säkerställer man även att nya förare blir intresserade av bruks (oavsett ras), vilket utöver att nå fler entusiaster för brukssporten också bör ge klubbarna fler personer som kan fungera som funktionärer på tävling. För att klara av att få fler intresserade av bruks krävs följande:

1. Klubbarna måste erbjuda kurser i bruksdressyr
2. Träningsgrupperna måste kunna ta in nya ekipage, oavsett ras
3. Det finns ett behov av instruktörer som kan bruksdressyr
4. Bruksproven behöver moderniseras (anpassas till läget på 2010-talet och framöver)
5. Förstå att vår tävlingsform (förutom skyddshundproven) också lämpar sig väl för en hel del andra raser med arbete av olika former som avelsurval.

Det de flesta är eniga om är att ju högre upp i klasserna man kommer desto större andel av ekipagets framgång beror på föraren. Ett prov bör helst vara så utformat att det är hundens egenskaper som mäts och inte förarens skicklighet som hundförare. En idé är då att bruksproven på appellklass och lägre klassnivå mer kan utformas som ett prov som mäter hundens funktionsförmåga, medan de högre klasserna därefter mer är att betrakta som tävling.

Alltså kan man tillgodose SBKs egna bruksrasers avelsverktyg med inriktning mot funktion med tävlingsmål i öppen konkurrens med övriga raser. Det finns inget motsatsförhållande i detta.

Tävling och/eller funktionsprov?

Ärftliga komponenter av mentalitet mäts genom MH/MT och numera även genom BPH för icke bruksraser.

Vad vill vi att bruksproven skall pröva som inte kommer fram via MH och MT? Bruksraserna skiljer sig åt men gemensamt är att de är arbetande hundar.

Synpunkter från Rasklubbarna

Generellt anser rasklubbarna att bruksproven bör vara funktionsprov i appellklass och eventuellt också i lägre klass för att sedan mer övergå till tävling. Tävling är kul och allt behöver inte vara utvärdering.

För en hel del bruksraser är deltagandet på bruksprov väldigt lågt. Rasklubbarna ser gärna att fler av deras ras kommer till start på bruksprov men som utformningen är idag är det för mycket lydnad i appellklass för att man skall kunna öka denna andel. Man vill ha mer utmanade special som visar på en arbetsduglig, självständig och uthållig hund med bra koncentration – en hund som vill samarbeta.

Det finns också synpunkter på att framförallt brukslydnaden som den bedöms idag, inte gynnar alla bruksraser. Man vill se att arbetsglädje premieras och kan tänka sig att lydnaden mer bör fungera som ett kvitto på samarbets- och arbetsförmåga över precisionen i utförandet. Önskemål finns även både om andra meriter och om att kraven på CERT justeras.

Det finns även en del egenskaper hos hunden som ett MH/MT inte fångar men som bruksproven gör eller borde göra. Därför anser rasklubbar att bruksproven är deras ras arbets-/funktionsprov, att jämföra med jaktprov för jakthundar osv. Några klubbar har även önskemål om att kunna tävla i bara specialen.

Vissa bruksraser används även inom tjänstehundsverksamhet vilket ställer vissa specifika krav på hundarna. Idag är det enbart regelverken för Patrullhund och IPO-R som är anpassade till rena tjänstehundskrav. Svenskskydd kan också till stora delar räknas dit då polisen återinfört munkorgsarbetet. Regelverket i lydning, uppletande, sök och spår (delvis) är inte anpassat till dagens krav på polishundsarbete.

Enkel och kortfattad problemanalys

Under 2000-talet har vi sett allt färre tävlande och allt färre tävlingar. Det har även blivit svårt med funktionärer för fältarbetena. På klubbarna finns få kurser, det är svårt komma med på kurs, det saknas kunniga instruktörer samt att det på vissa platser även är svårt att som ny komma med i en träningsgrupp.

Slutsatsen är att allt färre får möjlighet att prova på fält/specialarbeten vilket på sikt ger allt färre funktionärer och allt färre aktiva inom bruket. Bruksraserna har visat sig få svårt att hävda sig, då de inte får lika höga poäng i brukslydnaden som andra lättare och/eller snabbare raser. (Gäller inte riktigt alla bruksraser).

För att få reda på mer vad våra medlemmar tycker om träning och tävling och om just bruket genomfördes det en enkät under våren 2014. Utfallet från enkäten används här i rapporten för att redovisa de aktivas synpunkter på olika moment inom bruket.

Grundkraven för CERT är höga, 80 % och för garanterat CERT 90 %, vilket är högre än i andra grenar (70-80 %). Det krävs idag en väldigt bra lydning för att kunna bli uppflyttad och framförallt för att ta CERT. Bruksraserna har inte gynnats av denna utveckling vilket avspeglas i allt färre Brukschampions inom en hel del bruksraser.

Kraven för uppflyttning är idag krångliga (lägre och högre klass) med två olika minimikrav. Det saknas även morötter på lägre nivåer – som att kunna erhålla olika titlar, diplom och dylikt. Det finns inga andra titlar eller meriter inom bruket vilket finns i många av de andra grenarna som bruket idag konkurrerar med.

Idag konkurrerar bruket med betydligt fler grenar; agility, rally, viltspår, freestyle m.fl.

Brukets absolut största fördel och det för Sverige unika med grenen är fältarbetet. Våra bruksprov utvecklades under karantänsbestämmelsers isolering. Samtidigt finns den unika allemansrätten som ger oss alla möjlighet att obegränsat vistas och ha aktiviteter i skog och mark. Så är inte fallet ute i Europa. I stort sett alla som håller på med bruks gör det i första hand för att vara ute i skog och mark med sin hund, för att samarbeta med sin hund när den gör det den kan allra bäst – använda sin nos.

Är då bruksproven en provform för funktion eller en tävling? Eller kan man t.o.m. tänka sig att appellen och lägre klass mer är ett funktionsprov medan resterande nivåer mer är tävling? För om det är prov eller tävling får betydelse för hur vi ser på momenten, deras utformning och innehåll.

3. Olika typer av åtgärder

Brukset består av flera olika delar, vilket är unikt för grenen. Detta medför att man kan genomföra förändringar på olika sätt och för olika delar av brukset:

- FÄLTPROVEN; förändra innehållet, hur och vad som bedöms
  - Spår, sök, rapport, patrull samt skydd
  - Uppletande
  - Budföring
- BRUKSLYDNADEN; förändring av momenten (nya och befintliga), hur de bedöms
- OMFÖRDLENING AV POÄNGEN; mellan fältprov och brukslydnad (alla nivåer)
- STEGRINGEN; från nivå appell och uppåt till nivåerna lägre-högre och elit
- UPPFLYTT, CERT samt MERITER; poäng och krav
- NYA TÄVLINGSFORMER

Åtgärderna enligt ovan är olika omfattande men förändringar inom varje punkt kan också göras mer eller mindre omfattande.

Syftet med förändringar bör vara att styra utvecklingen av brukset i den riktning man önskar.

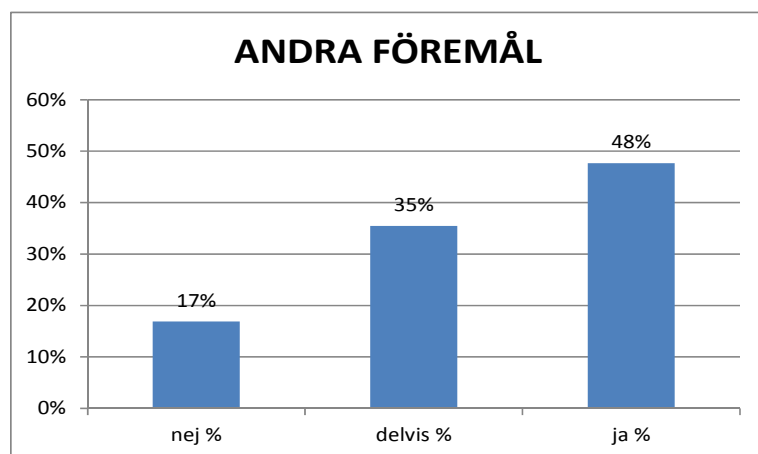
Vissa åtgärder kräver liten förändring av regelverk men kan bedömas ge förutsättningar för en stor förändring för de aktiva men även det omvända kan förekomma. Läs mer om detta i [avsnitt 8](#).

4. Fältproven

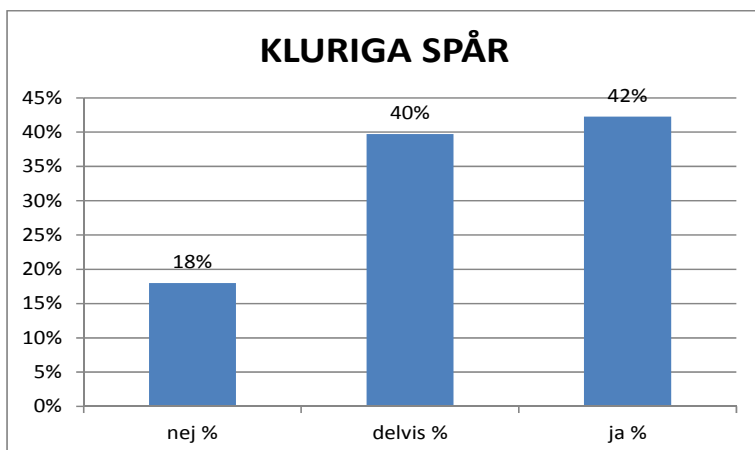
Det diskuteras olika förslag till utveckling av framförallt nosarbetet. Fältproven/specialen är det som är unikt med brukset och det som de allra flesta både hundar och förare tycker är allra roligast.

Spår

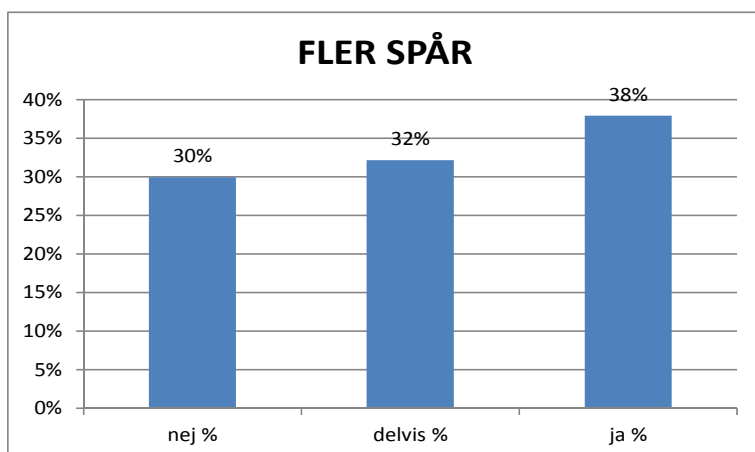
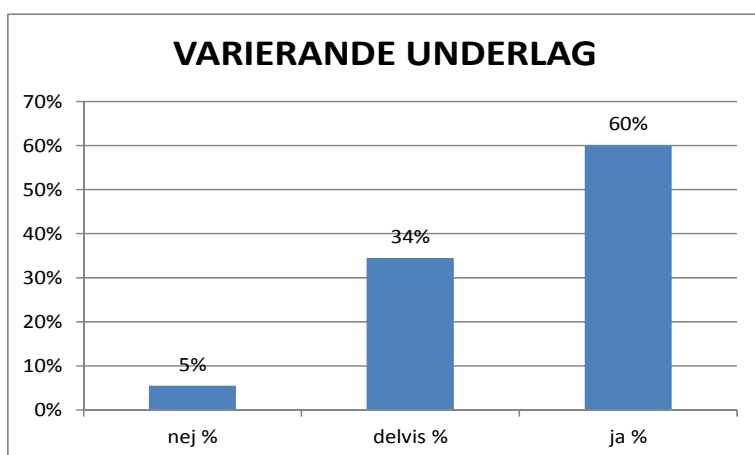
Spår går att utveckla genom att spåra i stadsmiljö/hårda spår. Man kan införa apporter av olika material i spåret med olika poängsättningar alltefter svårighetsgrad, t.ex. tyg, metall och plast. Man kan även införa skogspinnar redan på lägre nivåer och man kan ha varierande andel vanliga pinnar samt skogspinnar.

Relativt många anser att man skulle kunna göra spåren mer kluriga. Exempel på klurigheter kan vara att man korsar sitt eget spår, har återgångar, lång smala spetsar, pinnar i vinkel m.m.

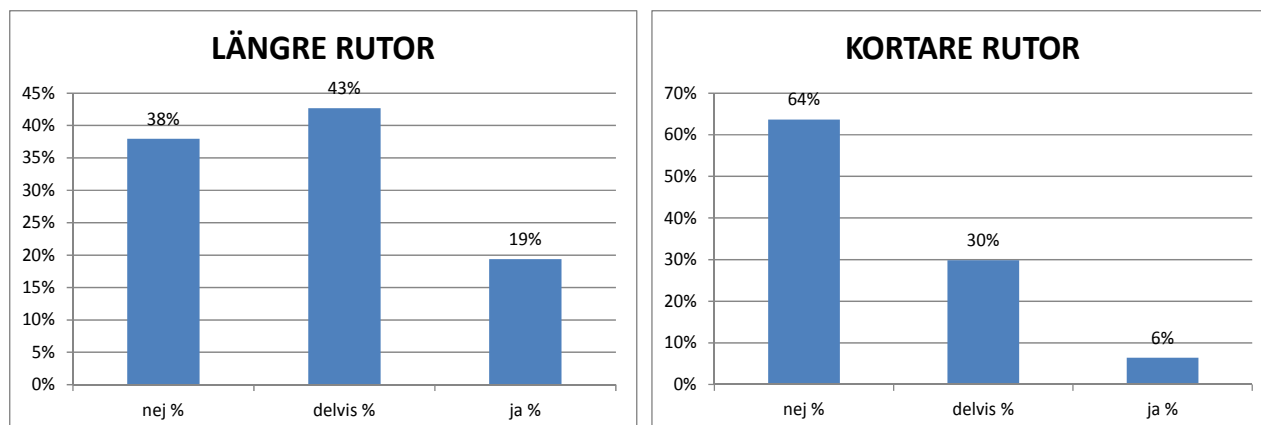
Att ha spår på varierande underlag anser många vore en bra förändring medan det inte finns någon större konsensus för att ha flera spår på tävling. Bland fritextsvaren kommenterade vissa just detta och man ansåg helt enkelt att det inte skulle gå att genomföra pga. den markbrist som idag finns på sina håll. Även bristen på funktionärer är ett problem.

Generellt anser många att spåren gärna får bli svårare och därmed mer utslagsgivande.

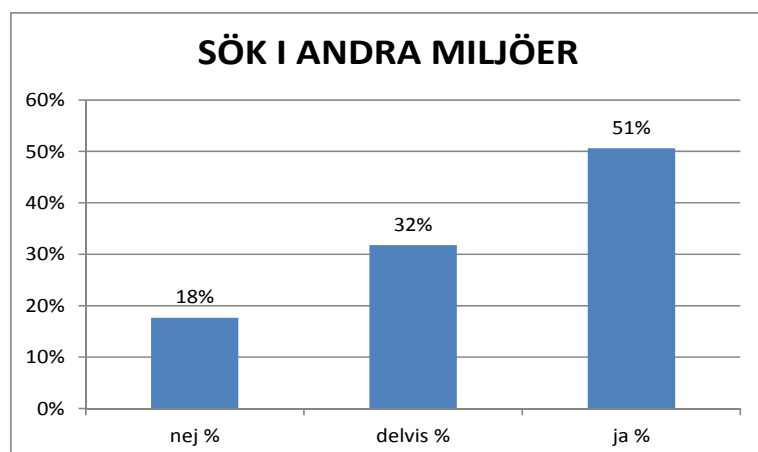
I fritextsvaren finns en del som anser att man borde återgå till de gamla linjeupptagen framförallt ur marksynpunkt. Det tar mindre mark i anspråk samt att man i de norra delarna av Sverige har så tät skog att våra nuvarande tävlingsrutor kan vara svåra att åstadkomma.

Sök

Det är ganska många som svarat att de delvis håller med på båda frågorna men trots detta så framgår det med klarhet att man inte önskar kortare rutor.

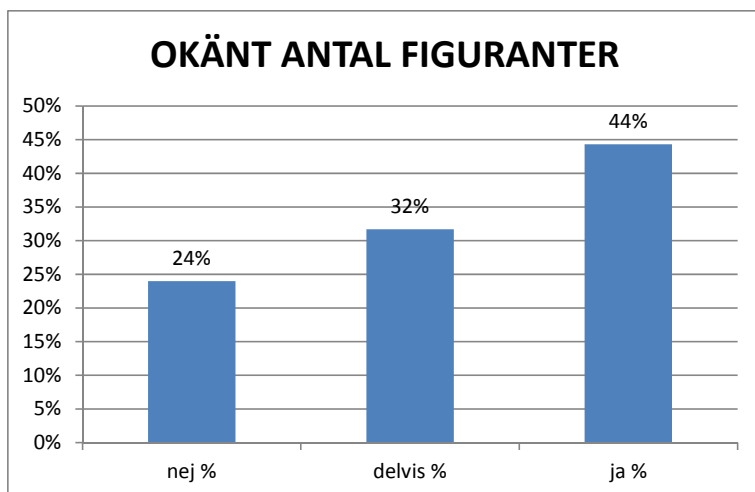

Gällande önskemål om eventuellt längre rutor så är det fler som svarat ja och efter lite rundfrågning bland dem som svarat delvis så verkar det som att man önskat längre ruta i elitklass vilket sätter hundens uthållighet på större prov.

Svaren på frågan om sök i andra miljöer visar klart och tydligt att det finns ett intresse för detta. För brukshundraserna skulle detta nog vara positivt då det ställer större krav på att hundarna måste fungera i alla miljöer vilket är viktigt när det gäller tjänstbarhet i alla olika tjänstehundsverksamheter. Det skulle nog även vara positivt för SBK om tävlingshundarna är tränade för att fungera i olika miljöer och därmed vara mer användbara i "skarpt läge" när det behövs var som helst i samhället vid olika tillbud. Problemet kan vara att bedömningsmässigt jämföra sök i olika miljöer för kvalificering till mästerskap och liknande.

I fritextsvaren finns en hel del synpunkter på att bedömningen av sök har blivit mer och mer lydnamsmässig. Det finns ingen fråga om detta i enkäten. Synpunkterna handlar om att man vill ha en bedömning som mer tar hänsyn till om hunden verkligen hittar figuranerna i förhållande till hur den gör det.

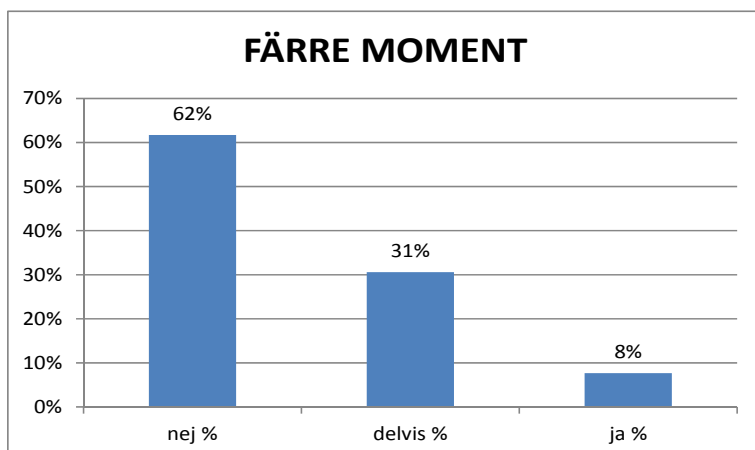

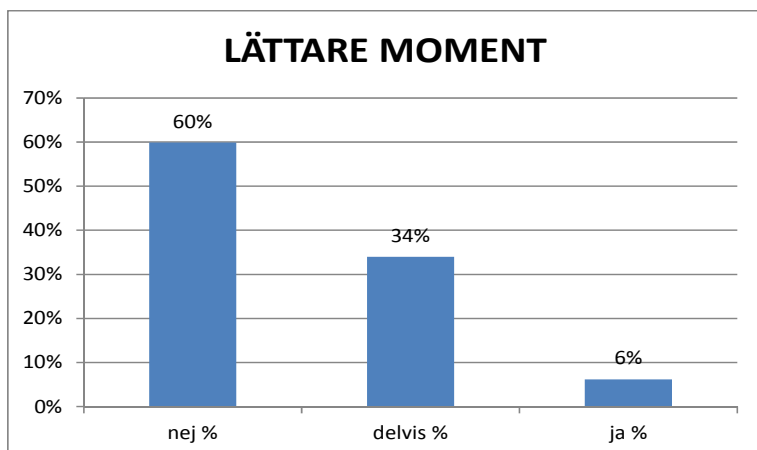
Svaren visar på ett önskemål om okänt antal figuranter vid söktävlingarna. Efter lite rundfrågning bland de som svarat att de delvis håller med, så verkar det som man även här syftar på att det skulle kunna vara lämpligt i de högre klasserna och 2 till 4 figuranter skulle kunna anses som lämpligt. Det finns även förslag på att dela sökbetyget på ett liknande sätt som i avsöket i skyddshundsgruppen d.v.s. ett betyg för figuranterna och ett för sökarbetet eventuellt med en högre koefficient för dolda figuranter i förhållande till ej dolda.

Skydd

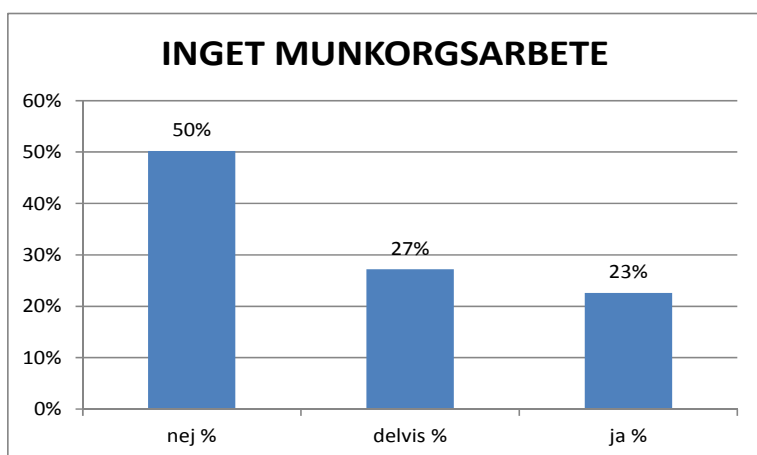
I elitklass ingår både spår och sök, i lägre och högre enbart spår. Eftersom skyddshunden även skall genomföra ett planskydd så är både spåret och sökningen en något kortare/enklare variant.

Skyddshundsgruppen är ju endast möjlig att tävla i med de hundraser som SBK har avelsansvaret för och tävlandet i denna gren har säkert en viss betydelse för avelsarbetet med att få fram lämpliga hundar för tjänstehundsverksamhet inom polis och försvar. Det var endast tre frågor i enkätundersökningen som riktade sig mot skyddshundsgruppen men av svaren att döma tycker man i huvudsak att momenten är bra även om det finns en del önskemål om en annorlunda stegring av svårighetsgraden på momenten i de olika klasserna.

Det framgår av enkätsvaren att man varken önskar färre eller lättare moment och att man vill ha munkorgsarbetet kvar.

Den 8-9 mars 2014 var det en skyddshundskonferens i Sölvesborg ingående i ett projekt vid namn Samverkan Syd. Vid denna konferens deltog A-domare, skyddsfiguranter och en del tävlande från Skåne, Blekinge, Småland och Halland. Vi tog tillfället i akt att diskutera allmänna skyddsfrågor och berörde också lite inför kommande regelrevideringskonferens. Den allmänna uppfattningen var att hundens attityd i skyddsarbetet skulle premieras likaså kraften i angreppen. Man önskade ha samtliga specialmoment kvar men ha en bättre och mer logisk stegringsföljd av svårighetsgraden på momenten i de olika klasserna vilket man återkommer till i kommande regelrevidering. Uppfattningen var också att tävlingsformen har betydelse för aveln av brukshundsraser som används i skyddsdressyren och att vi skall värna om den nationella tävlingsformen.

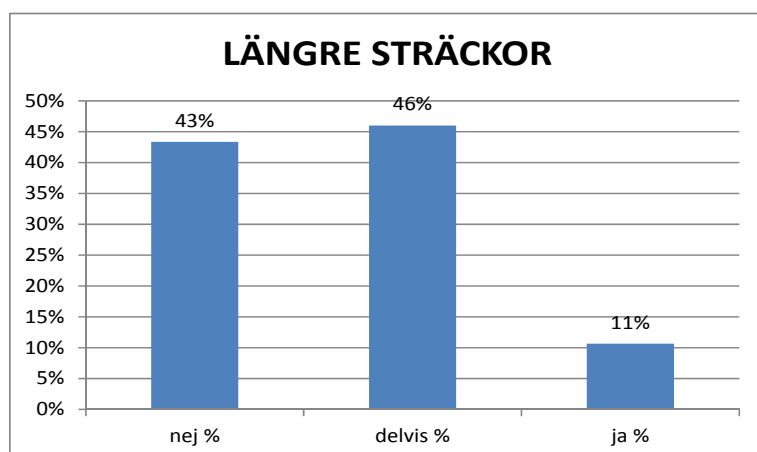
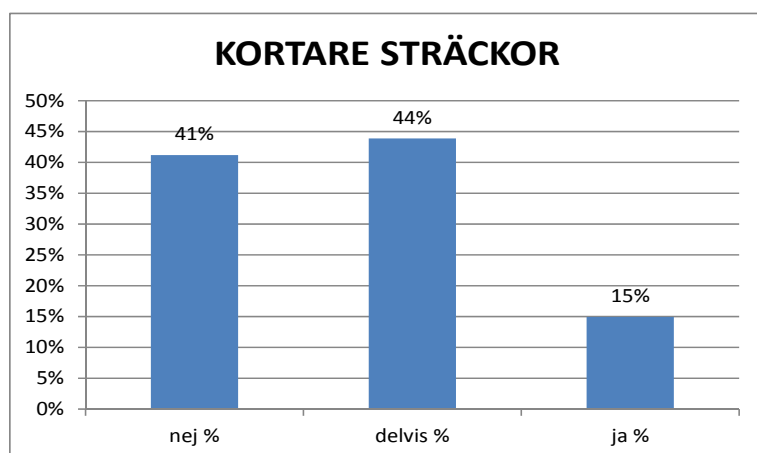
Rapport

Diagrammen visar utfallet av enkäten för rapportprovets del.

Resultatet visar i stort på att det inte finns önskemål om några större förändringar. Det finns inte många motiveringar från dem som angivit svaren redovisade under ”delvis”.

Det man dock kan fundera över i dagens skogar och marker är att det på många håll är att svårt att få ut full längd d.v.s. 2 km som A-D är i elitklassen. Det skulle man kunna hantera med att inom regelramen ha en variation på tre till fem sträckor i elitklass med bibehållen totallängd. Det innebär då i fallet med fem sträckor en utökad bedömning av stationsuppträdande och starter men kortare sträckor och i fallet med tre sträckor blir de längre.

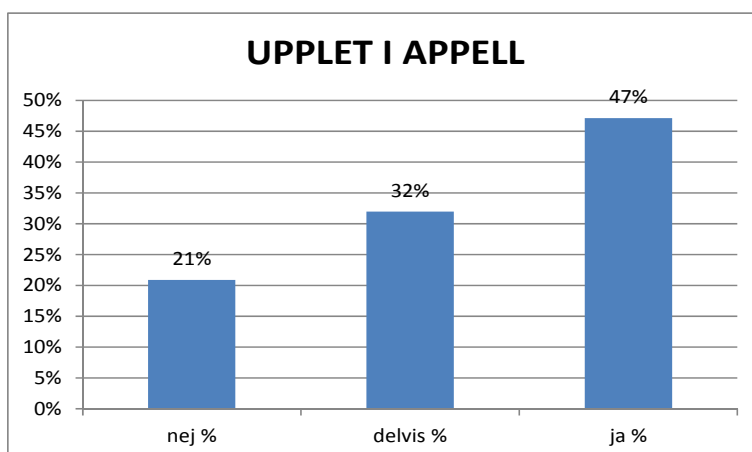
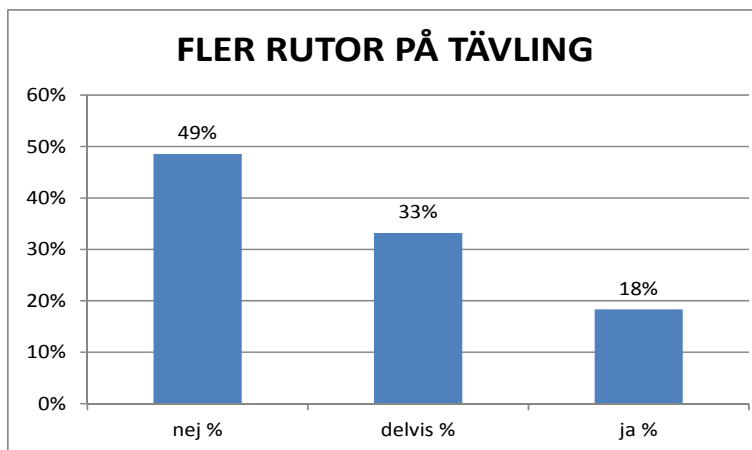
Man kan också fundera på en uppdelning med koefficienter på stationsuppträdande och rapporttiderna gör prestationerna mer rättvisa och objektiva.

Det finns en diskussion om tidsutrymmet för uppvärmningen i rapporten. En del anser att dagens 3 minuter mellan varje startande är för kort om tid om man ser till att hunden skall ha en chans att värmas upp ordentligt för att minimera skaderisken innan den skall springa långt i snabb hastighet.

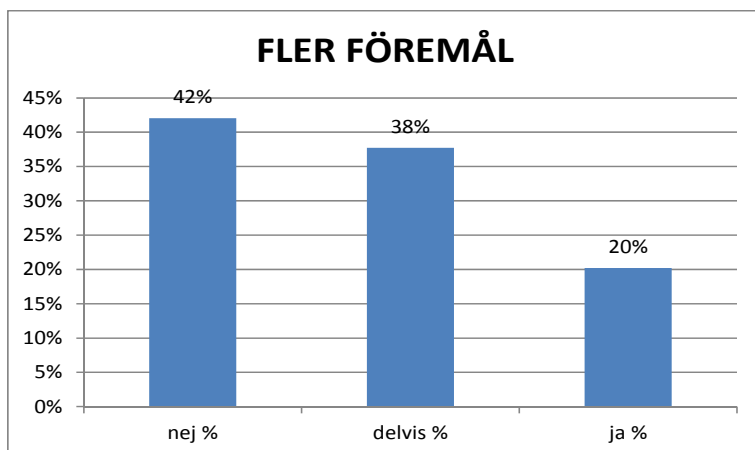
Uppletande

Enkäten visar på att man vill införa uppletande i appellklass. Men idén kanske inte är så lysande. Uppletande kräver att hunden har en god apportioneringsförmåga vilket många appellhundar saknar. Är tanken att vi ska förenkla appellklassen så att den baseras mer på anlag än precision så blir det ett motsatsförhållande. Det är skillnad på precision och inläring mellan apportionering i appellklass av ett standardföremål och uppletande med olika former av föremål som ska hämtas och avlämnas utan tugg. Möjligen kan det vara en bra tanke att införa detta från lägre klass men då inte på budföringens bekostnad. Däremot som ett ytterligare litet fältprov.

Det man enkelt kan göra är att införa olika markeringsätt. Om den markering vi har idag finns kvar som en aktiv apportionering kan den kompletteras med en passiv markering där hunden sätter/lägger sig vid föremålet eller med skallmarkering som i IPO-Nordic Style som sedan får avhämtas av föraren. Hund och förare återvänder till baslinje och hunden skickas på nytt för att fortsätta letandet.

En annan idé kan vara att låta hunden arbeta i fem minuter även om den funnit alla föremål tidigare.

En tanke kan vara typ av föremål som används som borde omfatta ett bredare spektrum av material. Plast och metall borde kunna förekomma samt även en större variation i storlek, framförallt mindre. Dessutom kan ett föremål vara ID-föremål. Till exempel en metallstav som föraren hållit i.

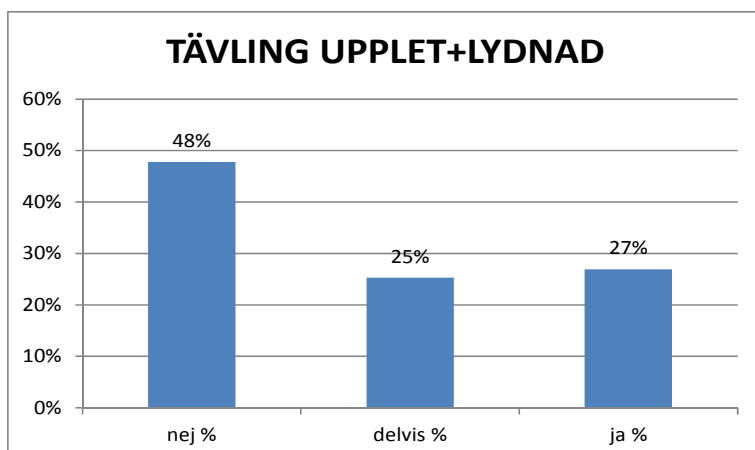
Ett litet utkast till utveckling från lägre klass:

Lägre klass. Ruta 25x25 m. Två föremål. Material som idag. Tid 3 min. Momentet slut då bägge föremålen levererats på baslinjen.

Högre klass. Ruta 50x50 m. Tre föremål. Material hela spektret utom metall. Tid 5 min.

Elitklass. Ruta 50x50 m. Fyra föremål. Material hela spektret. Metallföremålet är ID. Tid 5 min. Hela söktiden utnyttjas även om hunden hittat alla föremål. Mått på hundens arbetsförmåga.

Provet ges ett större värde genom en uppgradering av koefficienterna som tas från lydnaden.

Enkäten visar på att intresset för en egen gren inte är så stark. Det skulle dock vara en framkomlig väg på sikt men det kräver en del utvecklingsarbete.

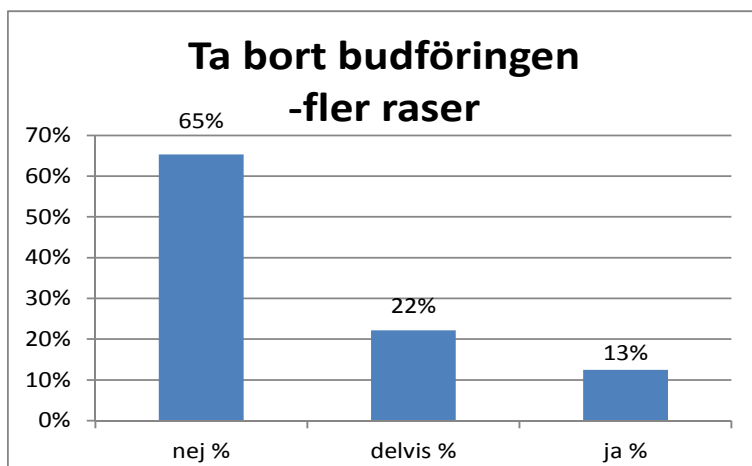
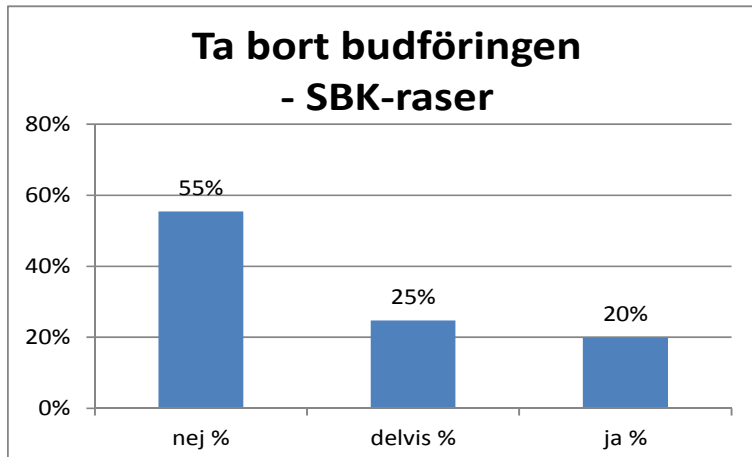
I enkäten finns inget alternativ med en tävlingsform i enbart special men från fritextsvaren kan man se ett visst önskemål om detta. Någon efterlyser t.o.m. en ny ”superbruksgren” där man tävlar i spår, sök, uppletande, budföring och eventuellt lite lydnad.

Budföring

Budföringen är ett bra moment för prov av tillgänglighet och skottfasthet under aktivitet.

Av enkätsvaren så framgår det att en majoritet vill ha kvar budföringen.

De som svarat delvis kan man eventuellt koppla samman med de fritextsvar som anger att gärna budföring i appellen men ta bort den i lägre klass där man hellre vill ha uppletande.

5. Brukslydnaden

Svenskbrukslydnaden kan utvecklas åt lite olika håll om man vill. Det diskuteras och tycks en hel del kring olika moment; vilka som kan utgå, vilka som sliter onödigt på hundarna, orättvisor avseende hundens storlek m.m.

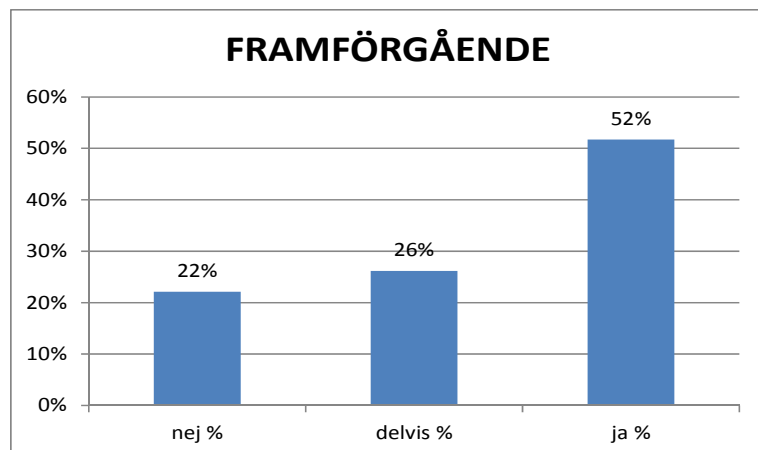
Av enkätsvaren framgår att den övervägande delen vill ha dagens moment kvar men med en annan utformning i flera fall. En hel del uttrycker i fritextsvaren en önskan om att bruket fortsatt skall vara en mångkamp som består av olika delar.

Här redovisas enkätsvaren för de moment som är typiska för brukslydnaden.

Framförgående

Är ett moment som visar hundens förmåga att inta olika positioner i koppel. Det som saknas är att gå bakom vilket är en bra egenskap i det dagliga livet.

Dagens utformning av momentet är dock tråkigt, vilket kanske är det som avspeglas i enkätsvaren när 52 % anser att momentet bör finnas kvar och ytterligare 26 % svarar delvis ja på att momentet skall vara kvar. En utveckling kan vara att momentet ingår i linförigheten, så var det faktiskt alldeles i början.

Förslag:

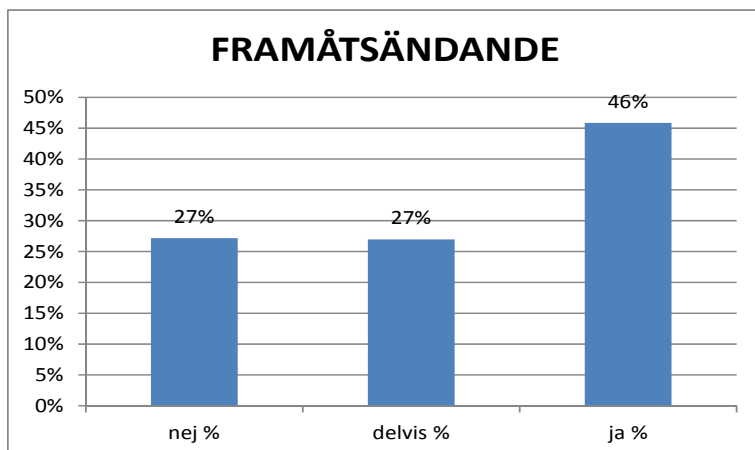
Hunden provas under linförigheten på liknande sätt som stegförflyttningar. Under marschen ger tävlingsledaren order till föraren om att kommendera hunden för ett framförgående. Låter ekipaget gå 15-20 m, gör halt- gå upp till hunden och inta utgångsställning. Linförigheten fortsätter. Momentet bedöms från det att ordern ges till avslutet i utgångsställning. I övrigt bedöms linförigheten som vanligt. Tävlingsledaren kan lägga in framförgåendet när som helst utom vid första start och som avslut.

Fördelar: En mer naturlig och oförutsägbar prövning och hunden behöver inte utföra momentet i bägge riktningarna. Det blir en bättre kontinuitet i lydnaden med färre omtag vid varje moment.

Framåtsändande

Ett väldigt omdiskuterat moment, där vissa vill att det helt skall utgå andra förespråkar en förändring likt IPO.

Framåtsändandet är ett moment som visar hundens förmåga att fritt inta en position framför föraren utan att låta sig påverkas av att andra människor finns runt omkring den. Ett kontakt- och delvis ett karaktärsmoment. Av enkätsvaren framgår att just detta moment är det som allra flest anser kan utgå och det är precis under hälften som svara Ja på att det skall finnas kvar.

Förslag:

Momentet kan prövas i likhet med IPOs utformning men det kan också prövas under fria följet på ett likartat sätt som förslaget till utveckling av framförgåendet ovan. Skillnaden är lös hund och avstånd samt att hunden kallas in. Man kan också kommendera hunden att stanna under gång och när föraren kommer upp jämsides fortsätter fria följet. Momentet börjar när tävlingsledaren beordrar för framåtsändande och är slut då hunden är inkallad eller när föraren övergår till fritt följ efter att hunden stannat och föraren kommit ifatt. Momentet kan genomföras både med och utan passering genom en grupp människor.

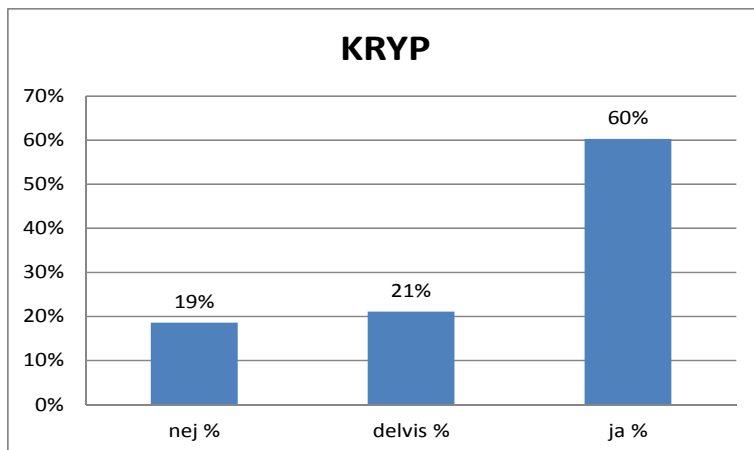
Fördelar: En mer naturlig och oförutsägbar prövning och hunden behöver inte utföra momentet i bägge riktningar. Bättre kontinuitet i lydningen med färre omtag vid varje moment.

Kryp

Kryp är ett svårt moment att lära in och det tar lång tid att få ett bra utförande.

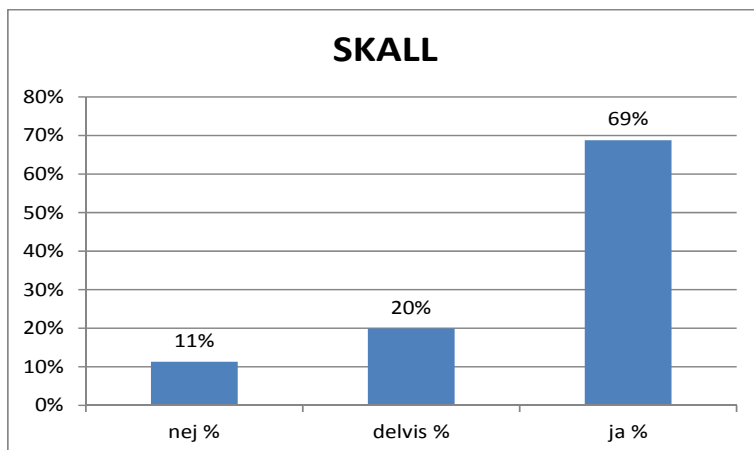
Det finns inga belägg för att hunden slits av kryptet mer än av något annat av de fysiska moment som den prövas i. Momentet som det är utformat sliter inte på en normalbyggd och frisk brukshund, men på en hund med sämre exteriör kan momentet givetvis vara slitsamt. Äldre hundar blir även stelare vilket påverkar deras förmåga, men en brukshunds fysiska förmåga är ett viktigt kvalitetsmått på avelns uttryck hos våra raser.

Av enkätsvaren ser vi en tydlig majoritet för att kryp skall vara kvar.

Ljudgivning (skall)

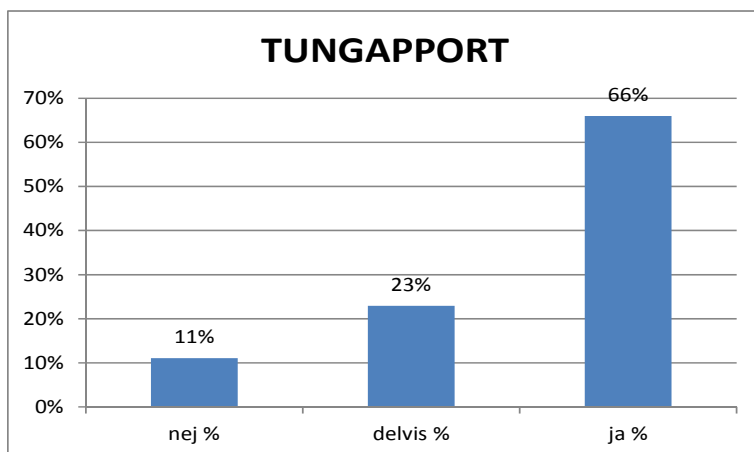
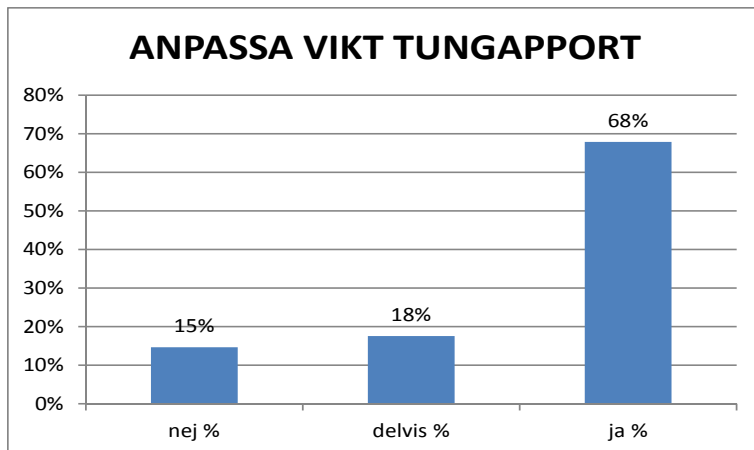
Ljudgivning är ett bra moment och även här ser man en väldigt tydlig majoritet bland enkätsvaren för att skallet skall vara kvar.

Tungapport

Enkäten visar på en tydlig vilja både till att momentet ska finnas kvar men även att man önskar en viktanpassning till hundens storlek. Förvånande att förare till raser med goda förutsättningar för höga hopp (och tunga apporter) instämmer...

Hur man skall gå tillväga för att bestämma vilken vikt som gäller är en annan fråga. Raserna har sin standard där det anges vilka intervall rastypiska individer skall ligga inom. För vissa raser är det stora skillnader mellan tikar och hanar. Det är inte heller enbart mankhöjd som är avgörande för hur tungt en hund kan bära utan även hur kraftigt byggd den är.

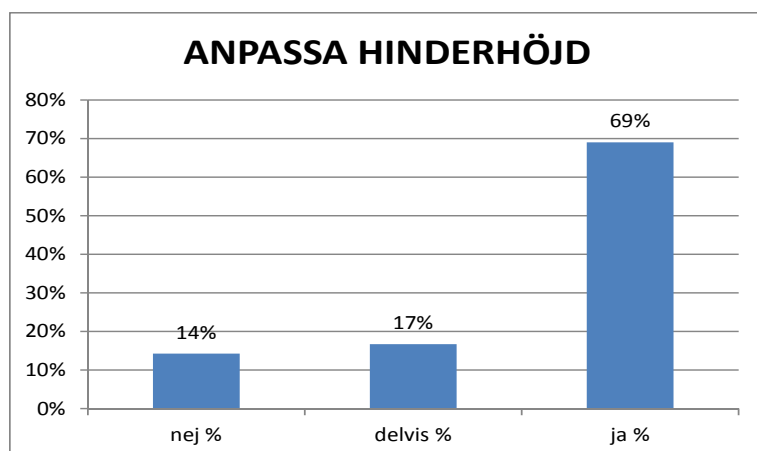

Förslag:

Införa fler vikter med 1-kilosintervall från 1 kg till 4 kg baserat på rasstandards.

Hopp

Enkäten visar på en tydlig vilja till att man skall anpassa hinderhöjden på ett mer dynamiskt sätt än idag. Resonemanget angående rasstandards och anpassning av hinderhöjd är detsamma som för tungapporten.

Förslag:

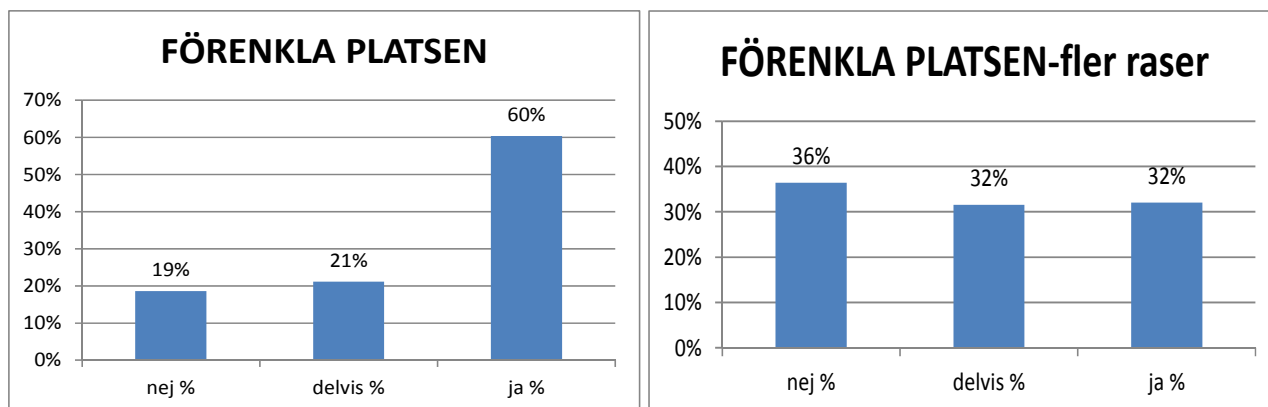
Inför fler höjder med 5 cm intervall baserat på rasstandards.

Stege

I enkäten finns ingen fråga om just stegen men av diskussioner och synpunkter i fritextsvaren så framgår det att det egentligen mer handlar om att materialet underhålls och utformas på ett bra sätt.

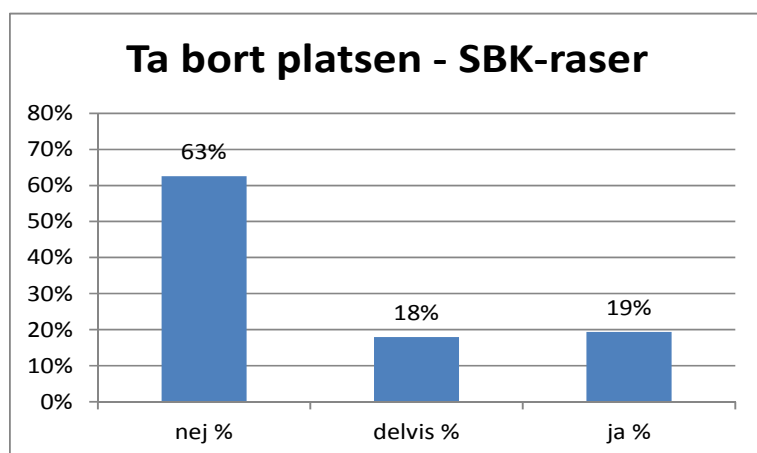
Platsliggning

Ett gruppmoment som det finns många synpunkter kring. Många förespråkar en förändring av nuvarande utförande då man inte kan styra över den egna hundens skeende då den påverkas av andra hundars förmåga genom att de går upp och utmanar, slåss eller drar med andra i lek. Effekter som sedan orsakar osäkerhet hos den egna hunden om den varit utsatt och som kan vara svårt att arbeta bort.

Det är många som har kommenterat just platsliggningen i sina fritextsvar och en majoritet (60 %) av enkätsvaren anser att platsen måste bli enklare. Samtidigt är det få som vill ta bort platsen.

Det man kan konstatera är att det behövs en helt annan lösning. IPO modellen kan vara en sådan lösning att utgå ifrån. I lydsklass 1 har man infört 7 m avstånd mellan hundarna och föraren på 10 m. Efter det tycks incidenterna minskat radikalt. Att beakta är att appellhundarna skall ligga med 5 meter emellan och föraren på 30 meters avstånd vilket efter förändringen i lydsklass 1 är en stor skillnad.

Koefficienter och totalpoäng

Vid förändringar av enskilda moment kan man behöva justera rangordningen utifrån svårighetsnivå d.v.s. hur stor koefficient momenten skall ha.

För att kunna sätta koefficienter på de olika momenten måste man ha en totalpoäng för brukslydnadsmomenten fastställd. Totalpoängen för brukslydnaden i förhållande till fältarbetet/specialen utreds i [avsnitt 6](#).

Valbara moment från momentbank

En tanke: Valbarheten av moment i brukslydnaden kan rätt utformat bli tilltalande då de tävlande själva kan välja hur och var de vill lägga krutet i sin träning beroende på vad hunden och föraren är bäst på. På det sättet kan varje förare optimera sitt eget resultat i brukslydnaden.

Den tävlande lämnar på morgonen i samband med uppropet (motsvarande) över en blankett med de moment han/hon avser att ha med i lydnaden denna dag. Programvaran ska nog inte ha några större problem att hantera detta. TS får bli den person som förbereder protokollet så att TL/Domare kan kommendera respektive bedöma de moment som står på protokollet de har i sin hand för det ekipage som är på banan.

Hur man sätter koefficienterna på de olika momenten speglar det som anses svårast och det som tar längst tid att träna in. Man kan ha olika upplägg men gemensamt är att man måste välja moment så man kommer upp i en viss total summa. Det kan t.ex. finnas moment värda totalt 300 poäng och den tävlande skall välja ihop moment så att summan blir 200 poäng. Man kan även lägga till fler moment än vad som finns idag...

Man kan välja olika upplägg för valen:

1. Välja helt fritt ur en momentbank.
2. Måste välja ett visst antal moment.
3. Måste välja ett visst antal moment per nivå (nivå=koefficient).
4. Vissa obligatoriska moment och resten valbara.

Exempel på en momentbank:

Grupper med poäng/koefficient:	antal	måste välja
40p platsliggning med skott, framåtsändande, kryp	3 x 40=120	2 stycken
30p fritt följ, tungapport, hopp sitt	3 x 30=90	2 stycken
20p metallapport, skall, stege	3 x 20=60	valbart
10p inkallning, träapport, platsliggning utan skott	3 x 10=30	valbart
	summa 300p	summa 200 p

Varianter på hur man välja:

$$2 \times 40 + 2 \times 30 + 2 \times 20 + 2 \times 10 = 200 \text{ p}$$

$$2 \times 40 + 2 \times 30 + 3 \times 20 + \quad = 200 \text{ p}$$

$$3 \times 40 + 2 \times 30 + \quad + 2 \times 10 = 200 \text{ p}$$

Fördelen med denna variant är att man genom att ha en skottfast hund kan klara sig ifrån att träna in något av de andra svårare momenten som t ex framåtsändandet eller kryptet. Ger större valmöjlighet för de tävlande och lite omväxling för eventuell publik.

Nackdelen kan vara av praktisk karaktär för funktionärerna som måste ha full koll på vad som sker. Eventuellt kan det även bli eventuella matematiska svårigheter för de tävlande att räkna ihop till 200p utefter föreskrifter. Frågan man måste ställa sig är om det blir för avancerat för att kunna genomföra det i verkligheten.

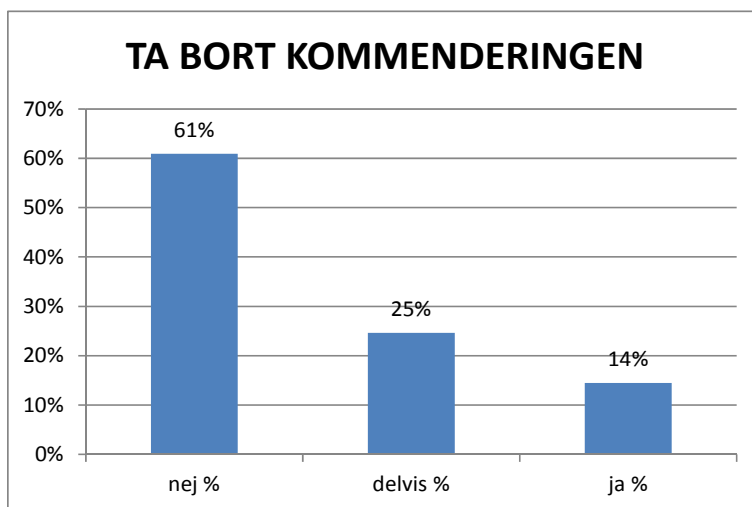
En momentbank lämpar sig kanske bättre på elitnivå, då de tävlande är mer rutinerade och kan behöva lite variation på tävlingarna.

Ersätta med IPO

En del argumenterar för att ersätta nuvarande svenskbrukslydnad helt av med IPO-lydnaden och därmed också ingen tävlingsledare. Man menar att svensklydnaden inte stimulerar till en glad och positiv hund utan att dess lust undertrycks. Man anser att IPO hunden uppvisar en gladare och intensivare attityd. Nackdelen med IPO-lydnaden är dess stereotypa genomförande.

Nu finns det redan en gren som heter IPO och en som heter Svenskbruks varför det är bättre att utveckla brukslydnaden. När det gäller ändring av attityd till svensklydnaden och se mer positivt på de intensiva och arbetsvilliga hundarnas uttryck, är det en bedömningsfråga. Det är en tillgång som borde stimuleras mer. Många anser att svenskbrukslydnaden idag är för starkt influerad av lydnadslydnadens precisionskrav. Men det handlar mer om en bedömningsfråga hos bruksdomarna och tolkningen av våra regler, än att gå över till IPO lydnaden. Det löser inte problemet.

Av enkätsvaren att döma så vill man inte heller ta bort kommenderingen.

Skott på bruksprov

Klart skotten ska vara med! Eller måste de nödvändigtvis det? Det hela handlar om vad vi egentligen vill pröva och kanske samtidigt signalera med "provens" utformning. Oavsett så är det här ingen enkel fråga att hantera. Den här frågan ingår även som en del i resonemanget om våra bruksprov är prov eller tävling. Att pröva hundar i ett moment som förarna i vissa fall inte kan påverka hundens förmåga att klara av, kan ju också i viss omfattning anses som att man "tävlar" på olika villkor.

Skotten är och har alltid varit en viktig del i prövningen av brukshunden. Skotten är dels en bra markör för underliggande rädslor och andra mentala brister och att hunden både kan vara passiv och arbeta aktivt utan att låta sig störas. I dagsläget provas hunden i skottfasthet i MH och MT-tester i unga år när den ärftliga dispositionen enklare kommer till uttryck innan hunden miljötränats.

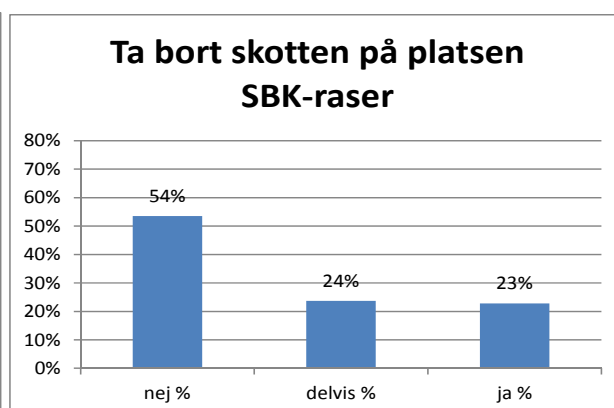
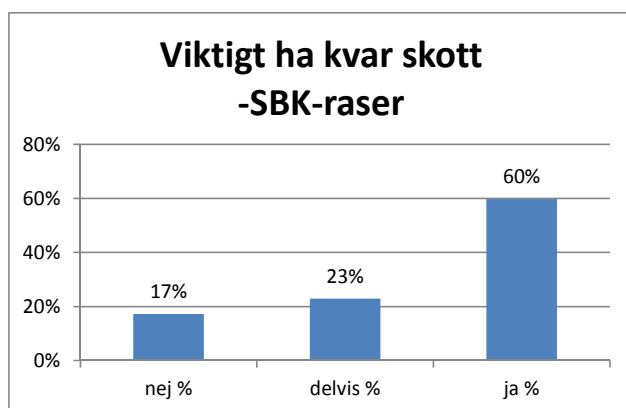
Under platsliggning provas hunden i passivitet och under budföring, rapport och skydds i aktivitet.

Noterbart är att i lägre klass rapport testas hunden med skott två gånger i aktivitet och en gång i passivitet.

Att pröva hunden med skott bör finnas kvar på något sätt, men då under aktivitet som i t ex rapporten. Är det möjligt att skjuta med pistol under spårupptag och sökskick för varje hund så finns en lösning på detta? Budföring med skott är ett bra prov på skottfasthet/oberördhet under aktivitet. Någon lösning behövs särskilt om platsliggningen får en annan utformning än som gruppmoment.

Enligt enkätsvaren så finns det en tydlig majoritet för att ha kvar skotten inom brukset.

Bruksprov och skottberörda hundar

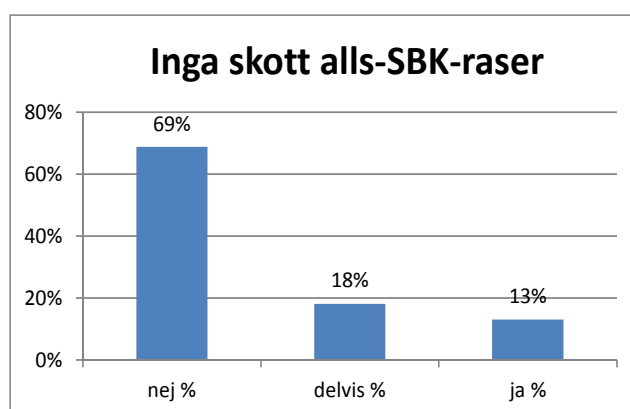
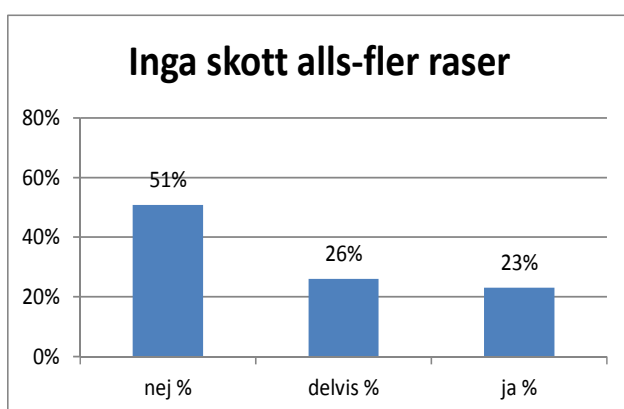
Det finns ytterligare en vinkel på det här med skotten och den berör deltagande av hundar som är skotträdda eller skottberörda. Frågan är helt krasst om förare med sådana hundar skall kunna ställa upp på bruksprov? För om man anser det, måste man beakta detta när man väljer hur och när man skall skjuta under dagen.

Det är inte förarens fel att man har fått oturen att ha en skottberörd hund. Man bör därför fundera på om sporten klarar av att stänga ute intresserade förare då de inte kan ställa upp på prov och tävlingar?

Att en skottfast hund bör ge fördelar på bruksprov över en skottberörd hund är en helt annan fråga. Man skulle kunna vikta momenten så att en skottfast hund premieras (poängmässigt) men att en hund som är skottberörd/skotträdd ändå skall kunna delta men måste jobba lite mer för att kunna uppnå samma poäng som de förlorar på t.ex. platsliggning med skott.

Kan t.ex. finnas en platsliggning utan skott som ger färre poäng samt att dessa hundar även måste utföra något annat svårare moment som de skottfasta hundarna slipper.

Av enkätsvaren att döma så vill ägarna av bruksraser i något högre grad än de med ej bruksras har kvar skotten.

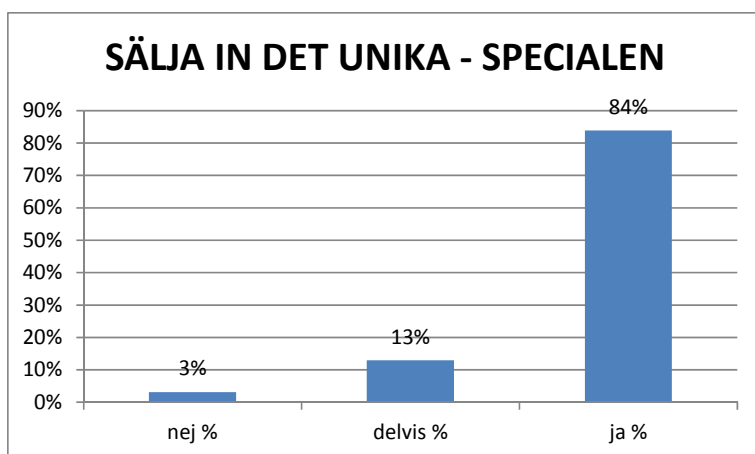
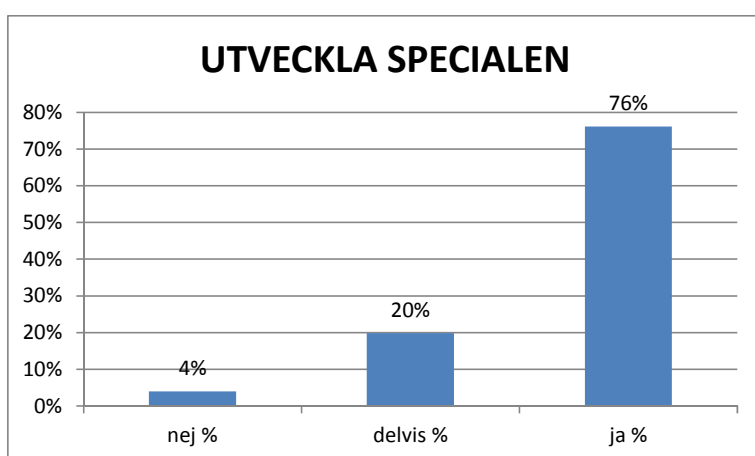
6. Poängfördelning, meriter och uppflytt/CERT

Poängfördelning

Många önsningar finns om att fältarbetet/specialen ska viktas upp i förhållande till brukslydnaden. Det heter ju bruksprov och vi har dessutom separata lydnadsprov. Här måste det ju vara så att tonvikten ska ligga på fältarbetet och dessa prov ska inte vara en annan variant av lydnadsprov med ett litet "bimoment" i spår, sök etc.

I enkätsvaren och i fritextsvaren så finns det en mycket stor andel av de svarande som vill utveckla specialen och man vill att specialen skall blir värd fler poäng och att brukslydnaden skall vara värd mindre poäng.

Genom att omfördela poängen mellan fältarbetet och brukslydnaden kan man relativt enkelt förskjuta tyngdpunkten för vad som ger mest poäng i brukset.

Förslag:

Man kan förändra så att fältmomenten står för 400 poäng mot brukslydnadens 200 poäng. Det blir då inte längre möjligt att kompensera två pinnar bort i spåret med en kanonlydnad, vilket man kan göra idag. Fler poäng till fältmomenten gör lydnaden mindre utslagsvisande och då säkerställer man verkligen att det inte är en lydnadshund som med kanonlydnad och halvhyfsat spår eller sök blir Brukschampion.

Stegring mellan klasserna

Här finns det många tankar att ta fasta på. Hur ”svår” skall den första nivån vara och hur stor stegring kan man tänka sig dem emellan?

Frågar man de aktiva så vill de möjligen ha en enklare brukslydnad i appellen medan färre kan tänka sig att avskaffa lydnaden helt. Flest kan tänka sig att lydnaden helt enkelt är värd mindre.

Det går inte att fullt ut ta ställning till stegringsnivån innan man har bestämt sig för vilken modell som skall gälla. Dagens appellklass som efterföljs av lägre, högre och till sist elitklass är väl etablerat och det finns ingen anledning att förändra detta. Frågan är mer hur man skall utforma den första nivån och sen hur man stegrar momenten för att till sist landa i elitklass.

Uppflytt och CERT

Trenden går mot att kräva 80 % vid uppflytt (likt lydnadens 80 %). I rallyn krävs det 70 % men det måste man klara av det tre gånger. Men att ha krav på tre gånger uppflytt i brukset skulle nog medföra allt för många starter på mellan nivåerna. Eller...?

Många av bruksrasklubbarna ser ett minskat intresse för brukset och i tävlingsstatistiken kan vi se att man tappar många tävlanden av en del raser på vägen. Förarna väljer inte heller att fortsätta tävla med annan ras, utan vi ser en tydlig total minskning över tid.

En oerhört viktig fråga för många är möjligheten att kunna bli Svensk Brukschampion och därmed möjligheten till att kunna erhålla cert. Bland fritextsvaren anges flertalet gånger det omöjliga för en vanlig hundförare att idag bli Brukschampion med sin hund.

Det viktiga bör vara att vi håller tävlingsintresset uppe och inte tvingar alla att bli elitekipage, då lägger de hellre av och vi förlorar dessa. I och med det tappar vi också funktionärer och medlemmar samt intresse för våra raser. De som dock valt att tävla i den högre klassen efter uppnådda meriter kan dock inte återgå till den lägre klassen. Men de som vill tävla i ”division tre” kan väl få göra det. Så fungerar det i många andra sporter och det är även så det fungerar i lydnaden.

Förslag: 80 % (alt. 90 %) i fältarbetet och 80 % totalt, dvs. inget specifikt krav i brukslydnaden.

Med denna variant kan 10:or i fältarbetet kompensera en sämre lydnad. Denna del skall särskilt beaktas tillsammans med hur poängen fördelas mellan just fältarbetet och brukslydnaden.

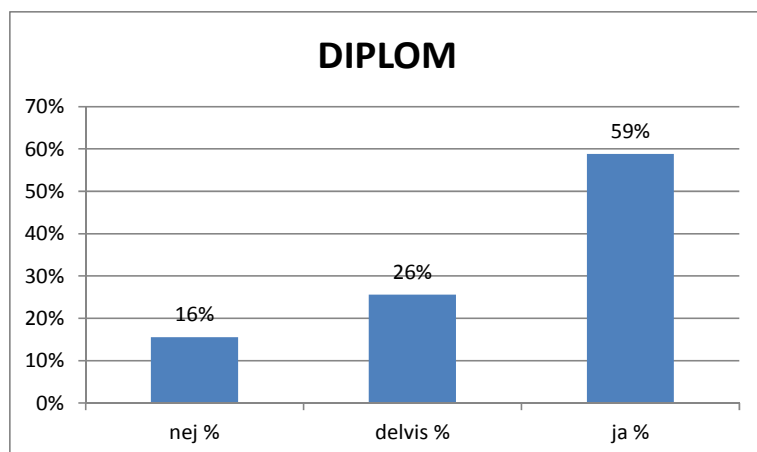
Hur uppflytt skall se ut i appellklass hänger ihop med hur man tänker sig utforma denna första nivå. Dock bör andelen mellan lydnad och fältarbete, där fältarbetet idag står för enbart 28 %, förändras.

Andra meriter

Flertalet önskar att det fanns fler meriter som morötter inom brukset likt det finns i de flesta andra grenar. En variant är ett Bruksdiplom där tre tävlingar/prov med uppflyttningspoäng på den lägsta nivån ger diplom.

Man kan även tänka sig att de nuvarande beteckningarna SPH1, SPH2 osv. helt enkelt blir officiella meriter som skrivs in på hunddata. På Kongressen 2009 togs en motion med detta innehåll, men det har inte blivit verklighet än.

Meriter delas ut vid godkänt i lägre klass (SPH I), godkänt i högre klass (SPH II) samt godkänt i elit klass (SPH III). SPH står för spårhund, SÖK för sökhund osv.

7. Domare, Prov/Tävlingsledare samt arrangemang av bruksprov

Endomarsystem

Det finns tankar om endomarsystem. Dock menar man att det fallerar på rapporten.

Men man kan fortfarande ha tvådomarsystem där den ena domaren dömer lydningen och den andre fältproven. I rapporten innebär det att rapporten döms som nu, men att en domare tar lydning och den andre uppletande och budföring.

Förslag:

Bruksproven döms av två domare som nu men de dömer olika delar av proven så att den samlade bedömningen av hunden alltid har gjorts av två domare. Det betyder att en domare dömer exempelvis lydning och den andre fältproven. Fördelningen beror på upplägget av den enskilda tävlingen. Genom det finns det en domare på varje station i rapporten.

Fördelar. Tävlingen genomförs kontinuerligt för den tävlande med mindre väntetider. Det blir inga väntetider som nu då man inväntar domarna från den ena delen till man kan börja med den andra. Man slipper ifrån dubbla domarlag vid många tävlanden samt får två domares samlade syn på hundens prestation. Därmed undviks diskussion om bristande objektivitet och kompisskap.

Nackdelar. Två tävlingsledare, men det har man ju ofta i vilket fall som helst.

En domarfråga

En förändrings- och attitydfråga från domar- och tävlingskåren är hur man vill se hunden under lydnamsmomentens genomförande. Det verkar som om svensklydnaden har påverkats av de krav som ställs på de rena lydnamshundarna med sin precision. I princip finns det inte så stora skillnader mellan regeltexterna för IPO respektive våra svenska bruksprov. Förändring av bedömningskriterierna kan revideras och/eller förtydligas.

Ge TL större befogenheter

En tanke kan vara ge prov/tävlingsledaren större befogenheter att inom ett ramverk utforma lydnamden helt efter eget huvud.

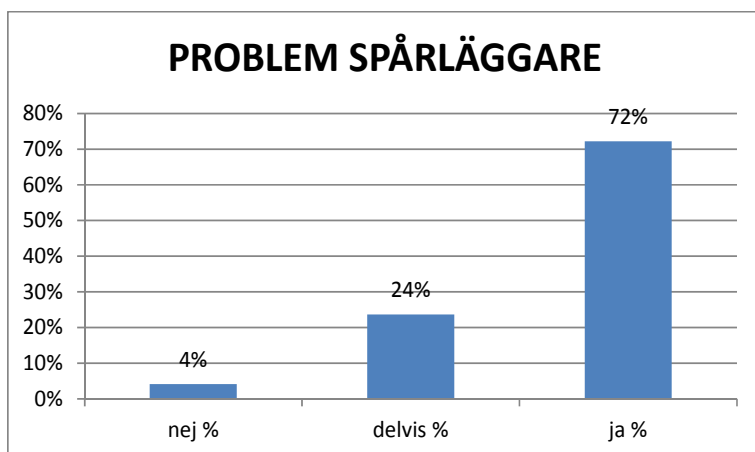
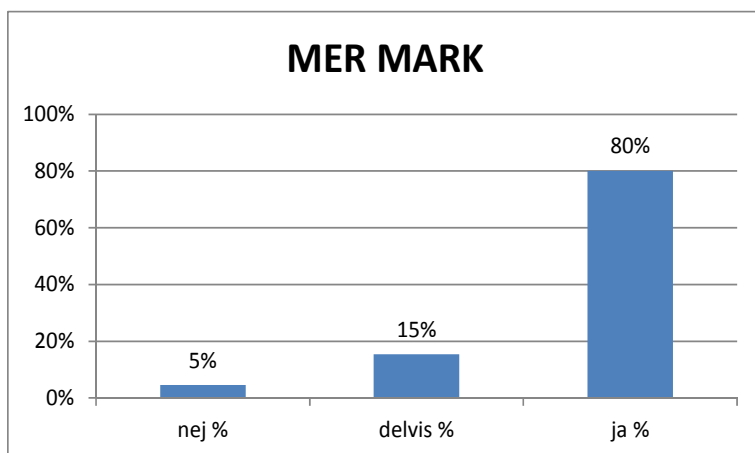
Tävlingsledaren kan även tänkas ha större frihet att komponera ordningsföljden mellan momenten eller så kan den lottas.

Att arrangera bruksprov - genomförbarhet

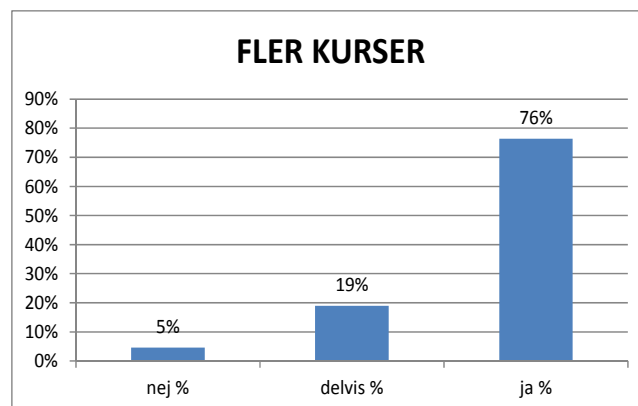
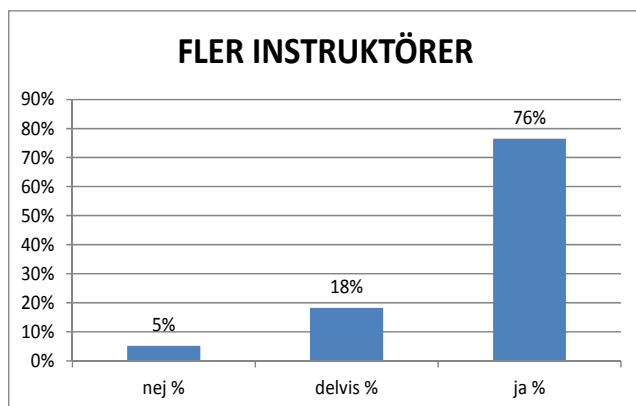
Idag har vi ett väl inarbetat arrangemang med väl genomarbetade regelverk och med tydliga och klara roller mellan TL, TS och domare. Däremot finns det idag praktiska svårigheter med att arrangera bruksprov.

Markfråga och funktionärsfråga

Det krävs både tillgång till mark och funktionärer i fältmomenten. Det finns stort behov för nyrekrytering. Det hänger ihop med att bruket har blivit mindre populärt bland hundfolk idag vilket delvis hänger ihop med hur väl lokalklubbarna säljer in denna aktivitet jämfört med alla andra aktiviteter.

För att kunna få fler hundägare intresserade behöver lokalklubbarna kunna anordna kurser i bruks. Många av dagens aktiva har hittat vägen till bruket på det sättet. Idag finns det dock en stor brist på kurser vilket framgår med stor tydlighet både via enkätsvaren men också via fritextsvaren. Bristen på kurser beror till stor del på brist på instruktörer inom bruks. Att 76 % svarar ja på frågan om det behövs fler kurser och fler instruktörer bör vara en väckarklocka för många lokalklubbar men också för SBK centralt.

8. Samverkan och effekter av olika förslag

Vid alla typer av förändringsarbete måste man ha klart för sig vad det främsta syftet med föreslagna förändringar är. Förslag till syfte:

”Att få fler bruksraser till start i bruks samt att göra bruket mer attraktivt för fler”

En förändring av bruksproven bör kunna ge följande tänkbara effekter:

- Fler kommer till start i appellklass då fältproven är avgörande istället för lydnaden som idag. Enklare för nybörjare och för personer som har litet intresse för lydnad men med betydligt större intresse för fältarbete.
- Fler som sysslar med fältarbete ger klubbarna möjlighet att finna fler funktionärer till bruksprov och -tävling.
- Uppfödare av bruksraser får större möjlighet att ta större hänsyn till arbetsduglighet vid val av avelsdjur då fler individer kommer till start.

Men för att lyckas med ovan krävs förutom en förändring av våra bruksprov även att lokalklubbarna har duktiga instruktörer som kan hålla kurser i bruks.

Praktiska konsekvenser

När förändringar skall genomföras kan de få effekter på många olika delar av processen:

- Förändring av regelverket (den mest uppenbara effekten)
- Utbildning av domare, TL, TS samt övriga funktionärer
- Nya protokoll
- Anpassningar av dataprogram, resultatredovisningar

Vissa förändringar kräver mer tid att genomföra fullt ut i organisationen än andra.

Andra effekter

Inom utställning krävs det för bruksraser olika former av arbetsmeriter för att tävla om utställningscert och för att bli Svensk UtställningsChampion.

För att bli BruksChampion krävs idag även en viss utställningsmerit. Har hunden utställningscert kan ett av detta även tillgodoräknas motsvarande ett cert på bruksprov.

Nordic Style

Under 2014 kommer Sveriges första tävling i den nya tävlingsformen Nordic Style att ske. Denna tävlingsform premierar fältarbetena väldigt tydligt och lydnaden står för bara en liten del av de möjliga poängen. För att starta i denna tävlingsgren krävs godkänt i högre klass.

När denna gren nu finns bör man även beakta det när man förändrar brukset. T.ex. bör det vara möjligt att nå godkänt i högre klass utan att behöva träna i de brukslydnadsmoment som inte finns i Nordic Style som t.ex. framåtsändande m.fl.

9. Föreslagna åtgärder - sammanfattning

En ”enklare” förändring är omfördelning av poäng mellan fältarbete och lydnad. Då kan man åstadkomma en ganska stor förändring utan att i sak ändra på innehållet och därmed regelverket.

Det är också ”enkelt” att förändra kraven för uppflytt och CERT (bara poäng hit och dit).

Det är också ganska ”enkelt” att genomföra mindre förändringar på något eller några enstaka moment, vilket är det som har skett mest frekvent under de senaste regelrevideringarna.

Större åtgärder som att förändra innehållet och omfånget i brukslydnaden kräver betydligt mer och ställer krav på framförhållning för att man skall hinna arbeta igenom allt och skriva nytt regelverk.

Man måste också analysera nya provformer så att de blir tävlingsbara bedömnings- och arrangörs-mässigt.

Följande förändringar av olika moment är sådana som är tänkbara och möjliga att genomföra:

- Framförgående/framåtsändande ingår i linförighet/fritt följ
- Anpassning av hinderhöjd
- Anpassning av vikt på tungapport
- Förändring av platsliggningen
- Klurigare spår och olika föremål
- Okänt antal figuranter i de högre klasserna i söket
- Kortare och fler delsträckor i rapporten
- Mer logisk stegringsföljd av svårighetsgraden i skyddet mellan de olika klasserna
- Uppletande i lägre klass
- Alternativ markering av föremål i uppletandet
-

De förändringar som dock har störst potential för att förändra förutsättningarna för de aktiva och för bruksraserna är följande:

1. Omfördelning av poängen mellan fältprov och brukslydnad. Här finns en stor vilja bland många aktiva att ge fältarbetena en större vikt på bekostnad av brukslydnaden.
2. Förändring av poäng som krävs för CERT är en fråga som diskuteras flitigt och där många tycker att kraven idag är för höga
3. Det ges möjlighet att tävla i samma klass (gäller lägre och högre klasserna, men ej appellklass) trots uppflyttningspoäng till en högre klass så länge man önskar såvida man inte valt att tävla i den högre klassen. Det går inte att flytta nedåt.

Att förändra poängfördelningen är dessutom en förhållandevis enkel åtgärd att genomföra. I princip behöver inget annat förändras förutom att vissa moment blir mer värda medan andra blir mindre värda. Domarna behöver inte döma annorlunda, regeltexterna för momenten behöver inte skrivas om, det krävs ingen speciell utbildning av olika funktionärsgrupper förutom tävlingssekreterarna samt att det krävs en anpassning av datorprogram och av diverse blanketter.

Flera åtgärder i samverkan

Genom att kombinera enskilda åtgärder med varandra kan man nå totalt sett längre. Enligt förslagen i förra stycket kan man tänka sig att en kombination av förändrad poängfördelning mellan fältarbete och brukslydnad i kombination med förändrade krav på CERT skulle för många uppfattas som jackpot och dess två förändringar skulle tillsammans troligen ge stora effekter.

Förändringarna på momenten hopp och tungapport har också många anhängare men kan inte på egen hand medföra lika stora förändringar som de båda ovan nämnda. Men tillsammans med dessa två kan man nog förvänta sig en ännu större acceptans bland både de aktiva och bland rasklubbarna att deras önskemål har fått gehör.

Förslag till förändringar som kräver längre framförhållning

Både bland fritextsvaren men också bland rasklubbarnas svar finns även önskemål om att man förändrar appellklassen mer åt ett funktionellt prov, mindre bedömning och mer beskrivande. Lydnaden bör mer fungera som ett kvitto på samarbets- och arbetsförmåga över precisionen i utförandet. Man kanske kan tänka sig enbart godkänt och icke-godkänt.

Förändringar av den här typen kräver en längre utveckling, en fördjupad konsekvensanalys och bör kanske även testas i verkligheten. En utveckling åt det hållet är intressant men bör ses som en vidareutveckling framöver. Detta gäller även nya tävlingsformer med enbart special (som många önskar sig) eller tävlingar i enbart lydnad och uppletande.

Citat från fritextsvaren från enkätsvaren

”Idag nästan bättre att ha en riktigt duktig lydnadshund som är halvdann på att spåra än en riktigt duktig spårhund som är dålig i lydnad om man vill ta sig vidare.”

”UNDERBART om man kunde ge brukslydnaden en mindre roll i tävlingsmanhang. Läger ned massor av tid på själva BRUKSET men har inte tid och kunskap att klara brukslydnaden. ...har aldrig startat i appellen trots att jag vet att min hund är en stjärna inom både spår och sök.”

”De som älskar disciplinerad lydnad har ju redan sin tävlingsgren.”

”Det ultimata skulle vara vår specialgren kombinerat med budföring och uppletande. Snacka om att vi skulle anmäla oss...”